

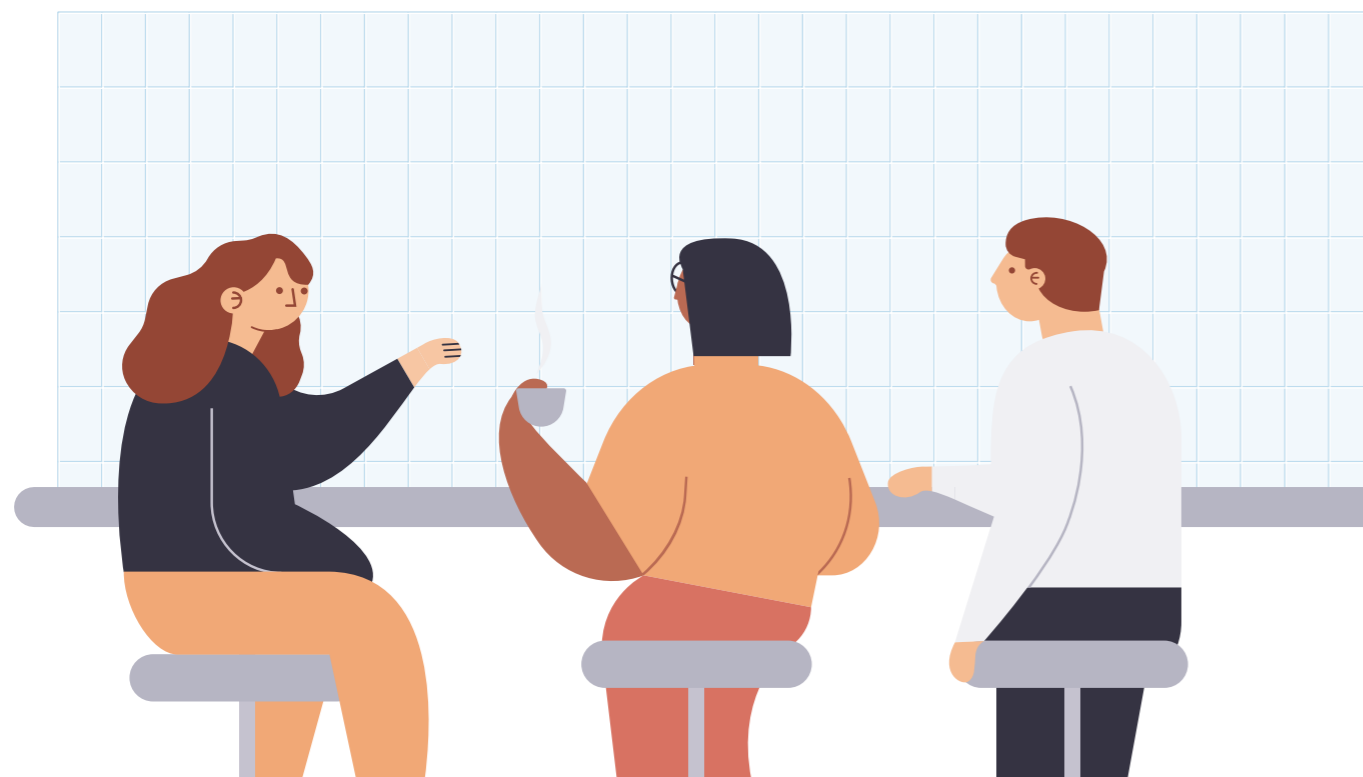
FOLKETINGET

Fremtidens Europa

*EU har inviteret
til debat om vores
fælles udfordringer*

Trusler og håb

Fremtiden kommer af sig selv. Og vi kan ikke vælge, hvordan den skal være.
Men vi kan vælge, hvordan vi går den i møde.

Europas unge valgte at blive hjemme og spille et af livets bedste år. Det var ikke noget frit valg, og det var et stort offer, der særligt beskyttede de ældre generationer mod covid. Det fik ungdommen en højtidelig tak for af Europa-Kommissionens formand, Ursula von der Leyen, da hun holdt sin tale om EU's tilstand den 15. september 2021. Hun fortsatte og foreslog, at 2022 derfor skal være den europæiske ungdoms år. "Et år, der er viet til at værdsætte de unge". Og hun talte for, at de unge bør lede debatten om Europas fremtid. Den invitation er hermed givet videre.

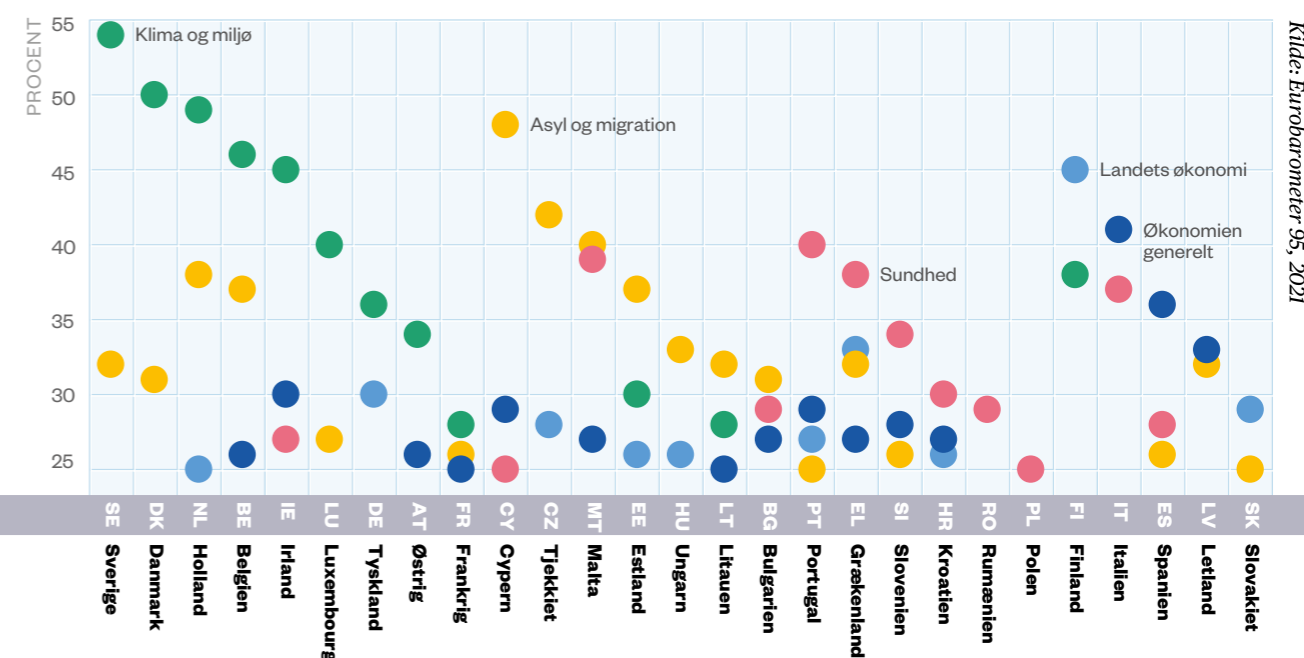
Debatten om Europas fremtid er for alle. Der er rigeligt med dilemmaer at tage fat på og populært sagt problemer nok til alle generationer. For ifølge kommissionsformanden er EU og medlemslandene sårbare på mange områder. Hver af dem kalder på en politisk drøftelse af, hvilken vej EU skal gå.

Der er mange forskellige ønsker til EU's dagsorden, hvis man spørger omkring i Europa-Kommissionen, Europa-Parlamentet, blandt landenes regeringer, i de nationale parlamenter og hos de enkelte politiske partier. Et fælles ønske har meldt sig, for de er bl.a. blevet enige om at spørge EU's borgere: **Hvad ønsker du for Europas fremtid?**

Folketingets EU-Oplysning præsenterer her en række eksempler fra den aktuelle debat, som kan være med til at gøre spørgsmålet mere konkret.

God læselyst.

I øvrigt mener jeg

Kilde: Eurobarometer 95, 2021

Europas økonomi forener EU's borgere. Både i praksis og i deres syn på, hvad der er den vigtigste sag, som EU står over for. 27 pct. af EU's befolkning pegede på økonomien som en af de to vigtigste emner, da Eurobarometer spurgte i foråret 2021. Klimaet kom på andenpladsen sammen med asyl og migration, begge med 25 pct.

Undersøgelsen viser også befolkningernes forskellige syn på EU's udfordringer. I grafikken er de sorteret efter den sag, som flest har peget på i det enkelte land. Men en ting er, hvordan folk svarer på et spørgeskema, noget andet er, hvad folk selv foreslår.

Deltag i debatten - kom med et forslag

Har du en ide, så kan du dele den på Kommissionens hjemmeside, hvor der også er åbnet for debat. Mere end 7.000 ideer var præsenteret i september 2021, og de mest populære har vi forsøgt at gengive ultrakort her til højre.

Du kan også deltage i debatter rundt om i Danmark (og i resten af EU). Du kan finde en genvej til den debat, der er tættest på dig via linket her - og du kan selv komme med et forslag eller se, hvad andre diskuterer.

→ eu.dk/fremtid

Populære forslag

- Støt livsforlængende forskning
Sundhed og velfærd til alle
- Inddrag arbejdere i klimaomstillingen
Stop støtte til sort energi
- Forsvar os mod kunstig intelligens
Del al offentligt finansieret teknologi
- Styrk de sociale rettigheder
Skrot EU's sparepolitikker
- Opret en EU-hær
Genstart en fair handelspolitik
- Ligetil kønnene
Styrk fundamentale rettigheder
- Indfør parlamentarisk demokrati i EU
Indfør føderalisme
- Stop indvandring
Fordel flygtninge
- Undervis i esperanto
Bekæmp ungdomsarbejdsløshed

Sundhed

Kort fortalt

- Landene har ansvar for indretningen af deres sundhedsvæsen.
- EU godkender lægemidler.
- EU udveksler bedste praksis mellem landene.

EU's sundhedspolitik er et barn af Thalidomid. Flere spædbørn blev født med misdannelser. De manglede en fod eller en hånd, måske et helt ben eller en arm. Ulykkerne ramte kvinder, som under deres graviditet havde taget et lægemiddel mod kvalme. Navnet var Thalidomid. Det blev anledning til, at EU-landene i 1965 indførte fælles regler for godkendelse af lægemidler.

Sundhed er ikke et område, hvor EU spiller en stor rolle. Ansvaret ligger hos de enkelte medlemslande, og EU's opgave er at supplere nationale politikker. Det er indtil nu blandt andet sket ved udveksling af bedste praksis for behandling af sygdomme, samarbejde om forskning og altså godkendelse af lægemidler.

Det var før corona. Nu diskuterer EU-landene, om EU skal spille en større rolle på sundhedsområdet, særligt i forhold til grænseoverskridende sundhedstrusler.

Pandemi og solidaritet

Italien var det første EU-land, der blev alvorligt ramt af Covid-pandemien. De følte sig ladt i stikken, da de ikke fik den hjælp, de bad om i februar 2020 og kritiserede efterfølgende de andre EU-lande for at være usolidariske. EU blev kritiseret for at være dårligt forberedt og reagere for langsomt.

Covid fik landene til at styrke samarbejdet, f.eks. med fælles indkøb af vacciner og udviklingen af et europæisk coronapas. Men det diskuteres nu, hvordan EU kan stå bedre rustet næste gang.

Hvis et EU-land i en fremtidig pandemi f.eks. mangler respiratorer, skal andre EU-lande så kunne pålægges at udlåne ledige respiratorer, eller skal lande kunne pålægges at modtage patienter, hvis de har sygehuse med ledige senge?

Dansk hjælp til andre lande under covid

- Tre læger og fem sygeplejersker blev udsendt til Slovakiet.
- Specialfly hentede danskere og andre EU-borgere fra bl.a. Marokko, Filippinerne og Peru.
- Danmark donerede 1,3 mio. vacciner til Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kenya, Kosovo og Nordmakedonien og 1 mio. doser til COVAX.

Solidaritet i krisetid

- Italien efterlyste respiratorer den 28. februar 2020, men ingen EU-lande svarede.
- Både Tyskland, Tjekkiet og Frankrig forbød i marts 2020 eksport af bl.a. værnemidler for at have nok til sig selv.
- Danmark tilbød Italien ubrugelige respiratorer den 8. april. Senere sendte Region Syddanmark 13 velfungerende respiratorer.
- EU gengælder fra marts 2021 andre landes vaccineeksportregler og forbyder eksport til lande, som selv forbyder eksport.

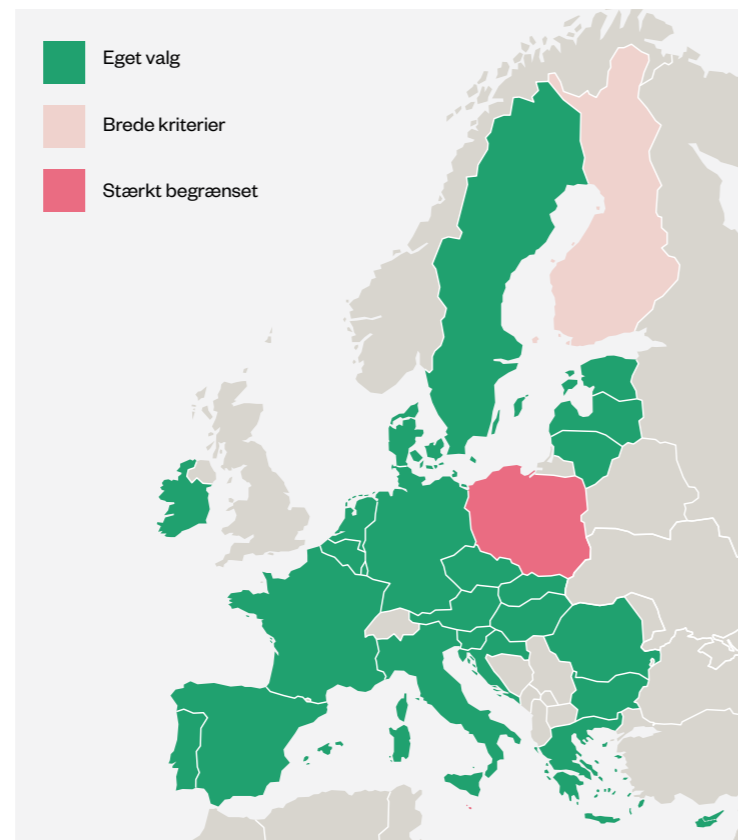

Værdikamp

Polen begrænser adgangen til abort i begyndelsen af 2021. Det har været med til at sætte gang i diskussionen om betydningen af EU's værdier og EU-landenes ret til selv at bestemme. Debatten handler ikke kun om abort, men også om blandt andet adgang til prævention og seksualundervisning i skolerne, herunder ikke mindst rettigheder for LGBT-personer. Ungarn har indført forbud mod undervisningsmateriale om homoseksualitet, og det samme er drøftet i Polen.

Europa-Parlamentet har foreslået, at EU i fremtiden skal være med til at garantere basale rettigheder på området. Men er det den rigtige vej at gå? Skal EU eksempelvis kunne sikre minimumsrettigheder i forhold til abort? Eller skal den slags fortsat være op til EU-landene selv?

Her er abort tilladt

Abort er forbudt i Malta og stærkt begrænset i Polen. I Finland har kvinder ret til abort, hvis graviditeten går ud over kvindens fysiske eller psykiske helbred, eller hun står i en dårlig økonomisk eller social situation.
Kilde: Center for Reproductive Rights, 2021

Prævention til u-lande

Danmark har længe støttet projekter i udviklingslande, som fremmer særligt kvinders ret til og viden om prævention og abort. Regeringen og et bredt flertal i Folketinget har senest bekræftet den linje med den nye danske udviklingspolitiske strategi for 2021-2025 "Fælles om verden" fra juni 2021.

Proost, Salute, Na zdrowie!

I Europa har vi en rig alkoholkultur. Vi skåler både til barnedåb og begravelser. Men alkohol er bl.a. også årsag til hvert tiende mandlige kræfttilfælde. EU vil sætte fokus på sammenhængen mellem druk og kræft i en ny kræftstrategi.

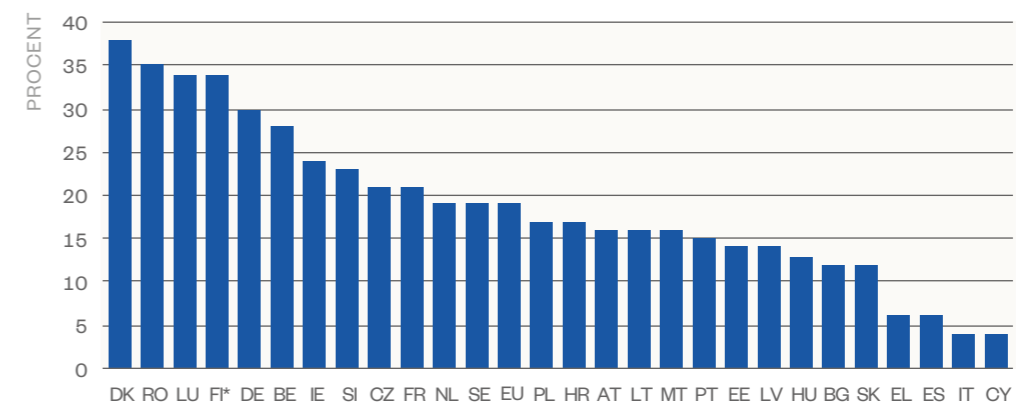
De fleste ved, at tobak kan give kræft. Men færre ved, det også gælder alkohol. I en dansk undersøgelse pegede kun 22 pct. på alkohol som et kræftfremkaldende stof.

Vi har længe haft fælles krav til mærkning af cigaretpakker, men den slags skræmmende advarsler bliver næppe kopieret til vinflaskerne. Landene har ved flere tidligere forhandlinger ikke kunnet blive enige om simple regler for mærkning af øl, vin og spiritus.

Kommissionen lægger op til igen at præsentere landene for et forslag, som skal sikre forbrugere de mest grundlæggende oplysninger, om hvad de indtager. Hvor tydelige skal oplysningerne være for f.eks. alkoholens sundhedsrisici?

Kommissionen vil også se på afgifter for alkohol, hvor grænsehandel gør det svært at hæve afgifterne, hvis nabolandet ikke følger med. Burde den gå skridtet videre og foreslå generelt højere afgifter – som f.eks. i Irland, hvor prisen på spiritus i nærmeste fremtid stiger til næsten det dobbelte i supermarkeder?

Danmark er europamester i druk

Andel af befolkningen som mindst én gang hver måned drikker mere end fem genstande.
Kilde: Eurostat 2019 (*=2014)

Grænsehandel

Vi danskere køber øl, vin og spiritus på den anden side af grænsen for ca. 1½ mia. kroner om året. Forskellen mellem afgifterne i Danmark og Tyskland er helt afgørende, så hvis Folketinget ønsker, at vi skal drikke mindre og derfor hæver priserne markant, kan det i princippet ende med færre skatteindtægter.

Fælles om rusmidler

- I dag er øl, vin og spiritus undtaget EU's almindelige krav om indholdsmærkning.
- EU kan bestemme, hvor høje minimumsafgifter der f.eks. skal være på tobak og alkohol, men det kræver, at alle EU-landenes regeringer er enige om det.
- EU forbød tobaksreklamer på tv i 1991, og fra 2005 blev tobaksreklamer forbudt i det hele taget.

Klima og miljø

Kort fortalt

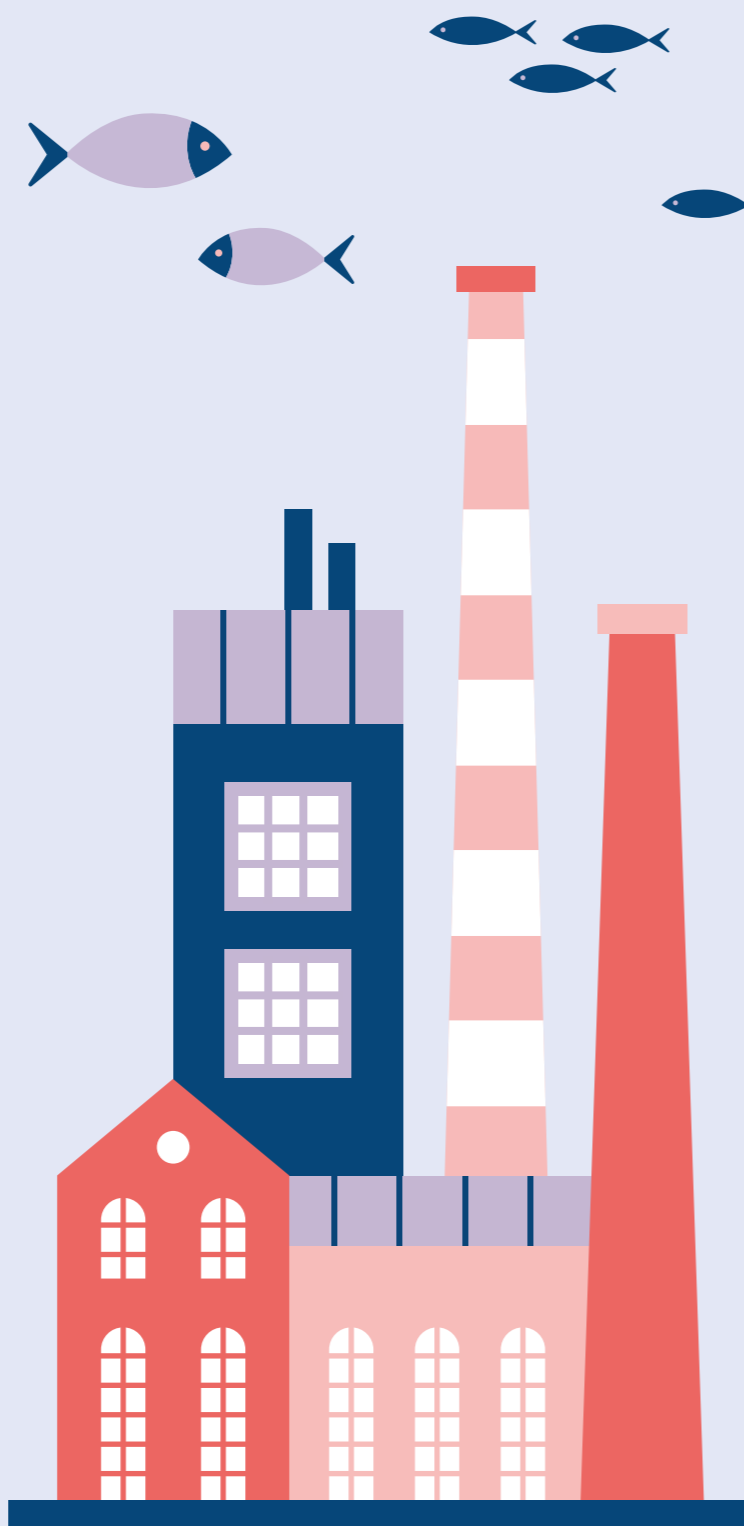
- EU vedtager miljølove, der gælder i hele EU.
- Hvert EU-land bestemmer selv, om landets energi skal komme fra atomkraft, vind eller kul.
- EU vedtager standarder for energimærkning af f.eks. køleskabe

Danmark har en klimalov, og sådan én har EU også fået. Målet er, at EU samlet skal udlede 55 pct. mindre CO₂ i 2030 i forhold til 1990. Og i 2050 skal hele EU være klimaneutralt, hvorefter EU hvert år vil fjerne mere drivhusgas, end landene udleder.

EU-landene er ikke enige om, hvordan målet skal nås, eller hvor høj støtte, der skal gives til de EU-lande, som ikke er så langt fremme med den grønne omstilling.

Nogle mener, at det er urimeligt, hvis danske og tyske skatteborgere skal betale gennem EU til polske minearbejdere, der mister deres job, når kulminen lukker. Andre mener, at det er den eneste måde at sikre en fair, grøn omstilling i EU på. Samtidig arbejder EU på at tiltrække grønne investeringer fra private kapitalforvaltere.

Den grønne omstilling handler også om at bremse en faretruende udvikling for EU's flora og fauna. Den såkaldt røde liste med truede dyrearter har fået økologi og biodiversitet op på EU's politiske dagsorden.

Hvor smider vi klimaregningen?

Kører man i elbil gennem Europa, kan man møde mange ladestandere, som er finansieret med tilskud fra EU. Et lille stik på vejen til den grønne omstilling.

Men hvis Europa skal udlede markant mindre CO₂ for at forhindre temperaturstigninger og ekstremt vejr, kræver det massive investeringer i solceller, vindmøller, forskning og ny teknologi.

30 pct. af EU's samlede budget for perioden 2021-2027 skal gå til den grønne omstilling. Det svarer til omkring 4 billioner kr. (dvs. 4.000 milliarder kr.). Mange af pengene går direkte til de enkelte EU-lande. De EU-lande, der er længst bagud med grøn omstilling, får flest penge.

Argumenterne for denne tilgang er, at det er billigere at fjerne et ton CO₂ i et mindre grønt EU-land end i Danmark. Omvendt lyder argumenterne imod, at det belønner EU-lande, der ikke har gjort deres hjemmearbejde selv, og straffer dem, der har gjort en indsats for at få grøn strøm og isolerede bygninger, som holder på varmen. Er det vigtigst med retfærdig fordeling eller at få mest klima for pengene? Er det bedre, hvis EU giver støtte direkte til produktion af vindmøller og ladestandere frem for til de enkelte EU-lande?

Privat kapital til grøn omstilling

Den samlede pensionsformue i den danske pensionsbranche er på ca. 3.100 mia. kroner. Andelen af grønne investeringer udgør godt 4 pct. Nogle vil måske spørge, om det er nok. Men mere grundlæggende må man overveje: Hvad er en grøn investering?

Kommissionen har for nyligt spillet ud med et forslag, som skal give svaret. Nye fælles regler som skal dirigere enorme fremtidige investeringer, der kan være med til at løse klimaudfordringerne.

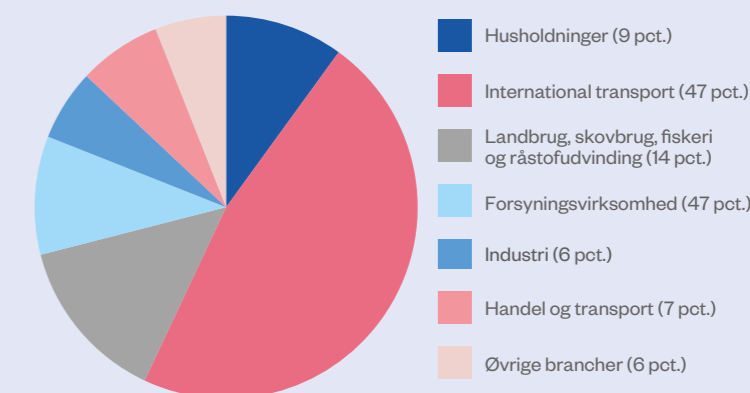
EU's grønne tilskud i Danmark skal bl.a. gå til:

- Udfasning af olie- og gasfyr
- Tilskud til grønne boligforbedringer
- Grøn skattereform
- Incitament til grønne biler
- Grøn forskning og udvikling

Den danske pensionsbranche har grønne investeringer for ca. 35 mia. kr. om året

- Skov i USA, Australien og Sydamerika.
- Klimavenlige investeringer i ejendomme, f.eks. nye bygninger til Slagelse Sygehus med bæredygtigheds certificeringen.
- Grøn energiinfrastruktur, f.eks. havvindmølleparker i Storbritannien
- Hollands grønne statsobligationer
- Grønne aktier i f.eks. Vestas og Ørsted

Drivhusgasser fra danske økonomiske aktiviteter

Kilde: Danmarks Statistik, 2019

Er toldmuren et klimacolumbusæg?

Europas producenter af kunstgødning, cement og metal hører til blandt EU's store klimaforurenere. Men fordi de er i hård konkurrence med virksomheder ude i resten af verden, slipper de i dag for at betale for den CO₂, de udleder.

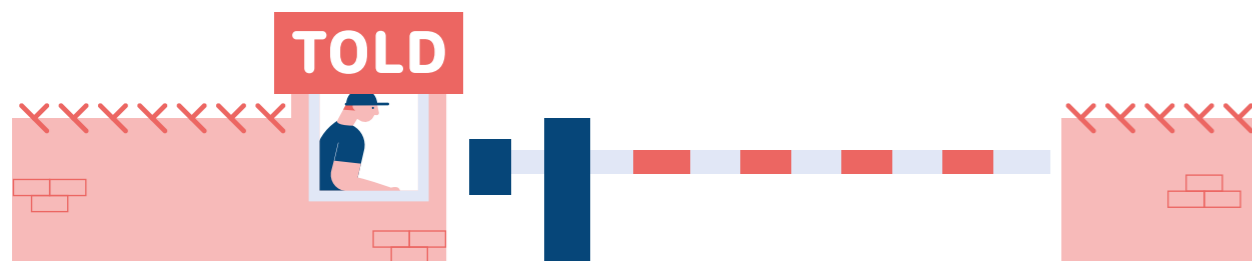
Kommissionen foreslår nu en såkaldt klimatoldmur. De store klimasyndere skal betale for deres forurening og samtidig beskyttes mod unfair konkurrence fra andre producenter uden for EU, som forurener uden at betale.

Klimatolden skal forhindre, at virksomheder presses til at flytte CO₂-tung produktion ud af EU til lande med mindre skrappe klimaregler. Og det skal give andre lande et incitament til også at indføre høje CO₂-afgifter.

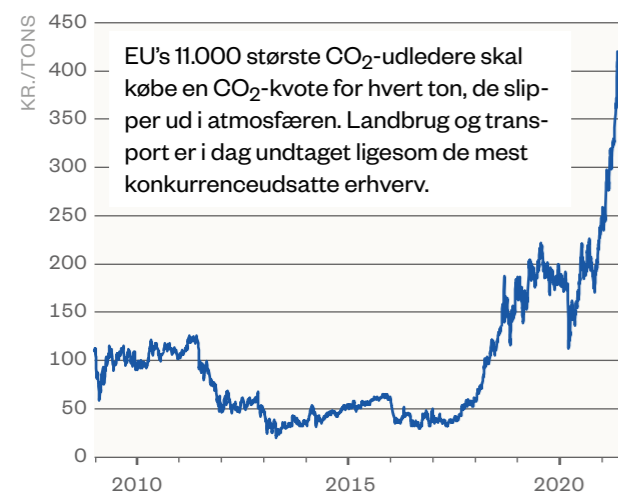
Især Kina er kritiske. De mener, at EU blot forsøger at beskytte europæiske virksomheder mod konkurrence. Planerne om en EU-klimatold risikerer derfor at udløse en handelskrig, hvor andre lande indfører straf-told på varer fra EU. Er klimatold en god idé?

CO₂-tung produktion, som er særlig følsom overfor international konkurrence

- Cement
- Jern og stål
- Aluminium
- Kunstgødning
- Elektricitet

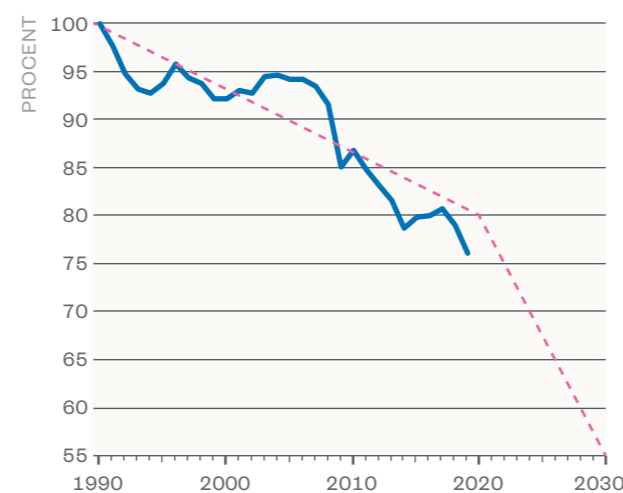

EU's CO₂-kvotepris

Kilde: ICAP, 2021

CO₂-udledningen i EU

Kilde: Eurostat, 2020

Skal frøerne reddes – med økomad?

Bier, fisk og muslinger, men også isbjørnen og den europæiske mink er truet. Det gælder for ca. 1.677 europæiske dyr og planter.

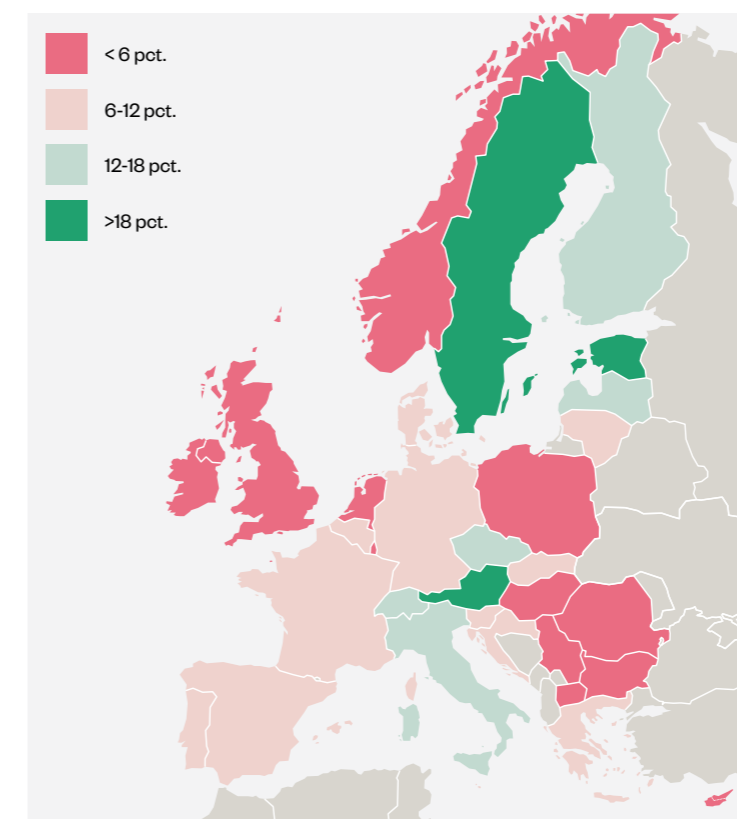
Europa-Kommissionen vil gerne forbedre biodiversiteten med mere fredet natur og mere økologi. Ifølge Kommissionen er økologisk landbrug nemlig bedre for miljø og biodiversitet end konventionelt landbrug.

Kommissionen sætter i sin nye biodiversitetsstrategi et mål om, at mindst 25 pct. af EU's landbrug i 2030 skal være økologisk. Det er ca. 3 gange så meget som i dag. Det vil kræve mere end en fordobling af det økologiske landbrugsareal i Danmark. Er det rimeligt og realistisk, at forbrugerne betaler for biodiversitet gennem dyrere økologiske produkter?

Økologi i Danmark

- Kartoffler udgør mere end 50 pct. af den samlede økologiske grøntsagsproduktion, mens sukkerroer udgør godt 33 pct.
- En gennemsnitlig økologisk gård med høns har mere end 5.100 høns, og en gennemsnitlig økologisk gård med svin har mere end 2.000 svin.
- Region Syddanmark er den region med det største areal, som dyrkes økologisk. Region Hovedstaden er den region i Danmark, hvor det mindste areal dyrkes økologisk.

Økologisk landbrugsjord i Europa

Kilde: Eurostat 2019

Økologi koster

- Høstudbyttet fra en økologisk mark er mindre (op til 30 pct.).
- Driftsresultatet fra et økologisk landbrug er lavere (op til 75 pct.).
- Prisen for økologiske varer er højere (mere end 30 pct.).

Digital omstilling

Kort fortalt

- EU lovgiver om person-databeskyttelse og arbejdstager-rettigheder for platformsarbejdere.
- EU lovgiver om roamingafgifter og radiofrekvenser.
- Medlemslandene aftaler strafferammer for ulovligt indhold på nettet.

Digitaliseringen har for alvor taget fart over de senere år. Vi køber stadig flere af vores varer via platforme på internettet, og en stor del af den demokratiske debat foregår på sociale medier. Kunstig intelligens er på fremmarch og kan allerede overtage rattet på motorvejene, sortere bunkerne af jobansøgninger og censurere dit opslag på sociale medier, hvis du overtræder bornerte amerikanske familieværdier eller EU's terrorlovgivning.

Vi har fået en teknologi, som hver dag bringer singler sammen på nye romantiske eventyr, og kloge computere kan både underholde og skabe håb f.eks. om bedre kræftdiagnoser.

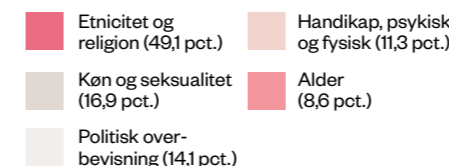
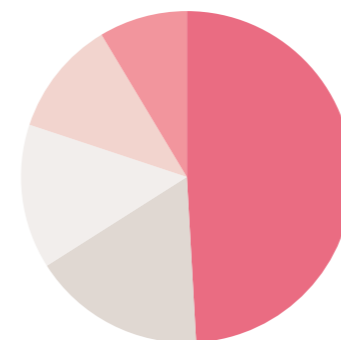
Men de digitale forretningsmodeller udfordrer samtidig EU og medlemslandenes skattefinansierede velfærdsstater. Mange af de store techfirmaer har enorme omsætninger og høje fortjenester men til gengæld få ansatte, og flere firmaer henter store økonomiske fortjenester i de enkelte lande uden nævneværdige indbetalinger til de respektive skattemyndigheder.

Vi står midt i en omstilling, der rummer både udfordringer og muligheder.

Ytringsfrihed og modbydeligheder

Had på Facebook er rettet mod:

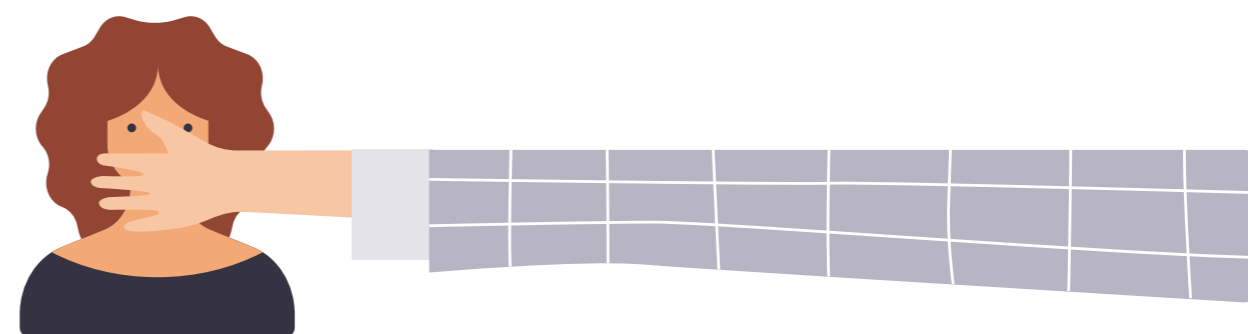
Vi deler og kommenterer. Videoer med Dannebrog, som brænder til tonerne af nationalmelodien. Videoer med et ungt menneskes seksualdebut. Trusler og hadefulde udgydelser eller konspirationer om hjernevaskende mikrochips i covid-vacciner.

I Danmark er der ytringsfrihed og regler for, hvad der er ulovligt at dele. Men Facebook har andre grænser. De store platforme fjerner løbende masser af hadefulde kommentarer, men undertiden også indlæg, der ganske vist kan virke provokerende, men som er helt lovlige. Samtidig er der klart ulovligt indhold, som uploades og deles, uden at firmaerne får det stoppet.

Europa-Kommissionen vil med et nyt forslag straffe virksomheder, der ikke fjerner ulovligt indhold inden for faste frister. Det skal være nemt for os brugere både at indberette ulovligt indhold og at få vores klager behandlet af mennesker af kød og blod, når platformen fjerner indhold mod vores vilje.

Hvordan slipper vi for ulovligt indhold, had og trusler på nettet? Når Facebook er blevet forum for den offentlige samtale, er det så i orden, at friheden til at ytre sig er mindre dér end i resten af samfundet?

Kilde TrygFonden, 2021 Analyse & Tal

Trump uden stemme

“Vi elsker jer”. Trump erklærede sin kærlighed til demonstranterne under stormen på den amerikanske kongres. Facebook blokerede derefter hans konto.

Trumps taleret er det tydeligste eksempel på, at techfirmaerne håndhæver vores ytringsfrihed.

Imod modbydeligheder

Flere lande har allerede vedtaget nationale regler om ulovligt indhold på nettet og sanktioner mod virksomheder, og den danske regering er i efteråret 2021 på vej med lignende forslag.

Kunstig intelligens

Forestil dig, at du står i supermarkedskøen, og en fremmed mand foran dig filmer dit ansigt – og vupti kender din identitet. Facebook har både udviklet og siden droppet en sådan app – den var for snagende.

Man siger, at vores ansigter er unikke ligesom fingeraftryk, og at det i dag er en relativt simpel opgave at træne programmer med kunstig intelligens til automatisk at genkende os. Teknologien er nu klar til både offentlig overvågning og efterforskning.

I Danmark bruges automatisk ansigtsgenkendelse ved paskontrol i Kastrup og til at identificere og afvise fodboldbøller på Brøndby Stadion. Men der er ikke åbnet for at bruge det i andre sammenhænge.

Magrethe Vestager har på vegne af Europa-Kommissionen foreslået, at det kun i helt særlige tilfælde skal være lovligt at anvende automatisk ansigtsgenkendelse til overvågning i det offentlige rum. Kommissionen mener, at det er ok, bl.a. hvis systemerne kun tændes, når det f.eks. drejer sig om eftersøgning af forsvundne børn og jagt på forbrydere, som kan få mere end 3 år i fængsel.

EU's databeskyttelsesmyndighed mener modsat, at automatisk ansigtsgenkendelse helt skal forbydes i forbindelse med overvågning, og de ser det som en trussel mod vores frihedsrettigheder.

Hvor er den rette balance mellem frihed og sikkerhed? Og skal vi være bekymrede for, at den form for overvågning kan misbruges?

Kunstig fordom

I USA anvender politiet flere steder automatisk ansigtsgenkendelse til efterforskning, og det har skabt offentlig debat. Borgerrettsadvokater peger på, at sorte borgere oftere end hvide arresteres, fordi systemerne fejlagtigt har matchet deres ansigt med overvågningsbilleder fra gerningssteder.

Mere overvågning på vej?

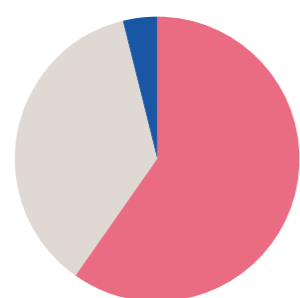
Google Streetview har filmet gader og stræder over hele verden. Efter protester slørede de ansigter på alle fotograferede personer. Nu kan vi se ind i en fremtid med selvkørende biler, som filmer sig vej igennem trafikken. Får bilfirmaerne dermed mulighed for konstant at overvåge os alle på offentlige gader? Måske – men det vil være ulovligt.

Sådan får vi hjælp af kunstig intelligens

- Odense Universitets-hospital: Spotter kræft
- Københavns Lufthavn: Styrer bagagen
- Carlsberg: Smager på øllen

Private investeringer i kunstig intelligens 2012-20

USA	(1.159 mia. kr.)
Kina	(707 mia. kr.)
EU27	(74 mia. kr.)

Kilde: OECD, 2021

Fair skat?

I Danmark lander næsten 7 ud af 10 reklamekroner til online-markedsføring hos kun to virksomheder. 5 milliarder kroner blev det til i 2018. Du har sikkert en klar fornemmelse af, hvem det drejer sig om, men de to – Google og Facebook – har en endnu bedre fornemmelse af dig, og hvad du efterspørger som forbruger. Det er derfor, de tjener så godt.

En digital virksomhed kan have hjemme stort set hvor som helst i verden. Uden at det påvirker, hvor den kan levere sine produkter. Og hovedparten af de største digitale virksomheder har hjemme i USA eller på lukrative adresser med lave selskabsskatter.

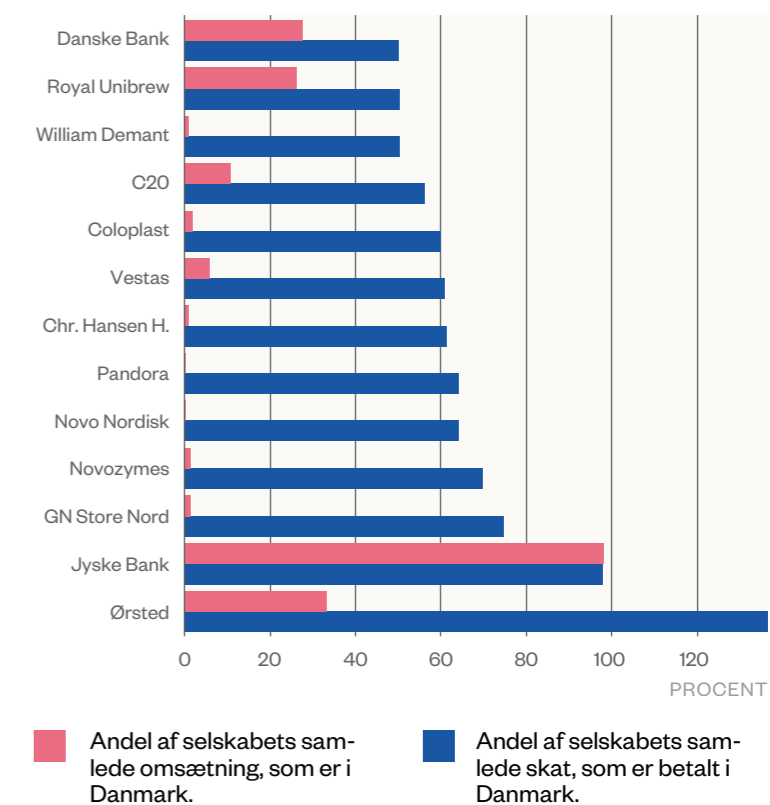
Det udgør en udfordring for de europæiske velfærdsstater, som går glip af vigtige skatte kroner.

Europa-Kommissionen præsenterede i 2018 et forslag, som særligt gik efter de digitale selskaber. Men det var der ikke flertal for blandt EU-landene. I sommeren 2021 har mere end 133 lande fra hele verden underskrevet en aftale, som fokuserer mere generelt på beskatning af de allerstørste virksomheder. Aftalen gør op med de hidtidige principper og åbner for at beskatte selskaber i de lande, hvor de har aktiviteter.

Bør Danmark støtte den nye aftale? Eller bør vi holde fast i de gamle principper om, at virksomheder kun skal beskattes i deres hjemlande, så vi ikke i fremtiden risikerer, at fremmede stater f.eks. beskatter danske medicinalvirksomheders fortjenester i udlandet?

Udvalgte selskabers omsætning og skat i DK

Kilde: Cepos 2019

Stærk og social økonomi

Kort fortalt

- Arbejdskraft, varer, tjenesteydelser og kapital kan bevæge sig frit inden for EU.
- EU har politikker, som sætter rammer for det indre marked.
- Landene bestemmer selv over løndannelsen og velfærdsordninger.

Konkurrence skaber vækst og velstand, men også vindere og tabere. Det er aldrig sjovt at tabe, men det gør ekstra ondt, hvis man oplever, at vilkårene er unfair.

Østeuropæiske lastbilchaufførers løn er så lav, at EU for nylig vedtog nye regler for vejtransport efter pres fra de rigere lande mod vest. Danmark kunne dermed notere en sejr. Men har straks derefter ringet med alarmerne over Kommissionens forslag til en minimumsløn.

EU har fokus på lønforskellen mellem landene, men også forskellen mellem kønnene. Så stik mod ønsket hos et flertal på Christiansborg kan danske fædre se frem til længere orlov med deres børn.

Det største politiske nybrud er EU's svar på corona. Landene frygtede en økonomisk ond spiral. Og efter en lang magtkamp vedtog EU en historisk genopretningspakke, som skal kickstarte økonomien med fælles lån og direkte støtte til medlemslandene.

Solidarisk økonomi

Nein! Sådan lød det fra den store nabo mod syd, når andre gennem årene foreslog, at EU optog fælles lån til at finansiere landenes finanslove.

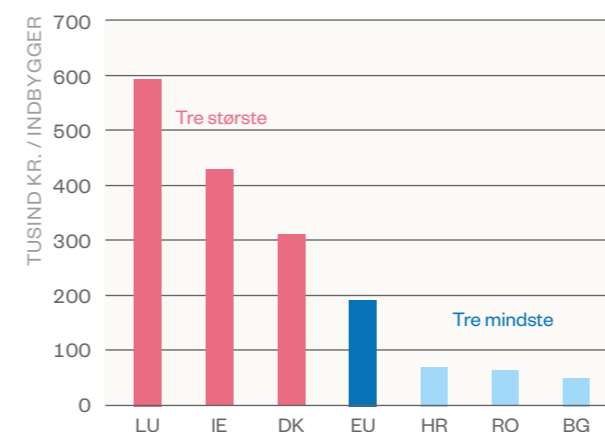
Denne gang er det anderledes. Covid har slået store huller i de offentlige budgetter. Og EU's svar er en gigantisk hjælpepakke med store fælles lån, som skal investeres i hvert land. Sundhedskrisen måtte ikke blive til en økonomisk krise.

EU kan låne til en lavere rente, end det er muligt for mange af de enkelte medlemslande, der er tynget af en stor offentlig gæld. Hvert enkelt land får nu en direkte økonomisk hjælp og mulighed for at få individuelle lån, som EU optager, og som alle landene derfor hæfter solidarisk for. Det er et stort kursskifte, der blev vedtaget som en midlertidig foranstaltning.

Nu foreslår flere, at fælles EU-lån skal gøres til et permanent redskab i EU's værktøjskasse til at finansiere støtte til lande i lignende kriser eller til at formidle individuelle lån.

Men er det rimeligt, at lande med styr på økonomien indirekte betaler ekstra for at skaffe billigere lån til lande med dårligere økonomi. Er det en forkert kurs for EU? Eller er pengene faktisk godt givet ud?

BNP i udvalgte EU-lande

Kilde: Eurostat, 2020

Hjælpepakken – formål og betingelser

→ Et stort flertal af EU's medlemslande ønskede en hjælpepakke til at sparke gang i økonomien.	1 pct. af BNP koster den samlede hjælpepakke frem til 2022. 1,2 pct. forventer man, at BNP vil stige (alt andet lige).
→ Mange penge er sendt ud til landene.	93 mia. kr. modtager landene i gennemsnit. 12 mia. kr. modtager DK.
→ Pengene fordeles bl.a. efter, hvor hårdt covid-krisen har ramt det enkelte land økonomisk.	2,1 pct. faldt BNP i DK. 6 pct. faldt BNP i hele EU.
→ Men hjælpepakken er også social omfordeling fra rige lande til fattige.	70 pct. af den direkte støtte fordeles efter bl.a. BNP og langvarig høj arbejdsløshed.
→ Danmark pressede på med betingelser om at øremærke penge til grøn omstilling.	Min. 37 pct. skal gå til grøn omstilling. Min. 20 pct. skal gå til digitalisering.
→ Og flere lande er forpligtede på upopulære reformer, som f.eks. kan øge konkurrenceevnen.	

Fælles risiko

Det er nyt, at EU hæfter solidarisk for lån til enkelte lande. Men vi kender princippet herhjemme. Danske boligejere hæfter faktisk for hinandens realkreditlån. Det er bl.a. derfor, at "udlånerne" altid har fået deres penge retur. Trykke udlånere er desuden villige til at nøjes med lave renter, og det giver i sidste ende billige lån til boligejerne.

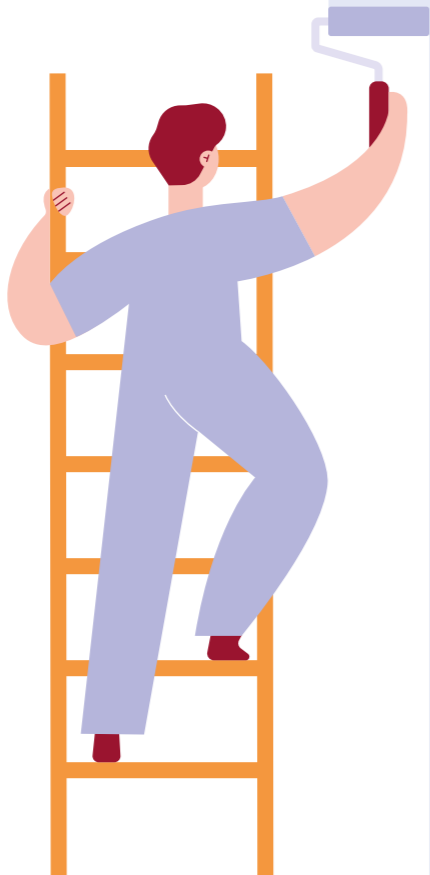
Fair konkurrence eller social dumping?

Der arbejder ca. 125.000 personer fra andre EU-lande på fuld tid i Danmark. De udenlandske arbejdstagere kommer især fra Polen, Rumænien, Tyskland og Sverige.

En stor del af dem er ansat efter danske overenskomster, men i nogle sektorer arbejder de på dårligere vilkår og til en dårligere løn end danske arbejdstagere. Der kan også være problemer med at håndhæve reglerne.

Udenlandsk arbejdskraft risikerer altså at bidrage til såkaldt "social dumping". Omvendt bidrager den også til vækst og skattebetaling i Danmark, og undersøgelser peger på, at udenlandsk arbejdskraft er en gevinst for dansk økonomi.

Bliver danske arbejdstagere udkonkurreret af arbejdskraft fra andre EU-lande? Er der social dumping i Danmark? Og hvad betyder arbejdskraftens fri bevægelighed for dansk økonomi?

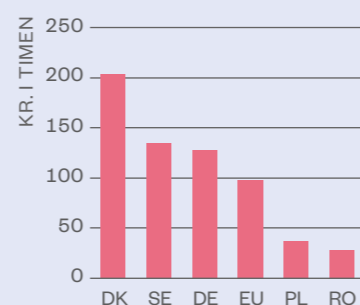

Flaskehalse

Så mange danske håndværksvirksomheder svarede i august 2021: "Ja, vi mangler arbejdskraft"

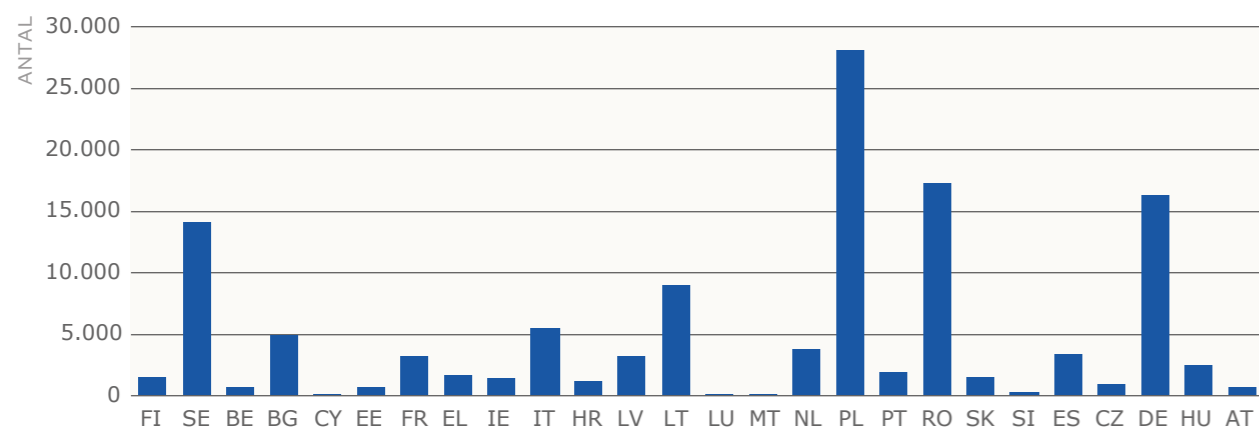
- 45 pct. VVS'ere
- 43 pct. malere
- 56 pct. murere

Højeste medianløn

Kilde: Eurostat, 2018

Fuldtidsbeskæftigede EU-borgere i Danmark

Kilde: Jobindsats.dk, 2020

Skal EU sende fædre på orlov?

EU har været en drivkraft for ligestilling i mange EU-lande — inklusive Danmark. Vi fik først en lov om ligeløn i 1976, efter at et direktiv om ligeløn var blevet vedtaget, og i 1998 slog EU-Domstolen fast, at gravide kvinder har ret til fuld løn ved sygdom.

På trods af forsøg på gennem tiden at begrænse lønforskellen mellem mænd og kvinder er der fortsat ca. 14 pct.'s forskel på, hvad kvinder og mænd gennemsnitligt tjener i EU-landene.

Seneste skud på stammen over EU-lovgivning er orlovsdirektivet med regler om, at 8 ugers forældreorlov skal øremærkes til fædre, så de ikke kan gå til moderen. Formålet er bl.a. at mindske lønkløften mellem mænd og kvinder, men også at sikre, at alle mænd får længere tid sammen med deres børn.

Danmark kæmpede imod direktivet og sagde, at det er et nationalt anliggende, og at fordelingen af orloven er forældres egen sag.

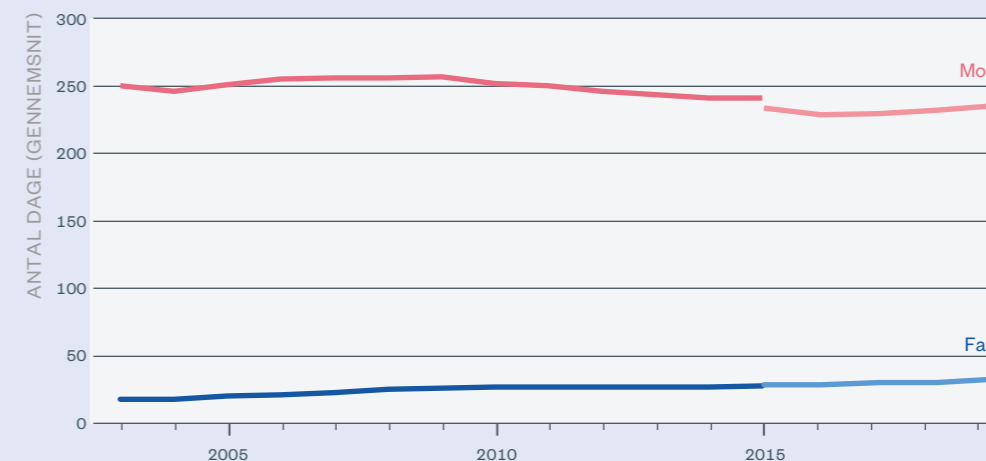
Skal medlemslande selv bestemme orlovsregler? Eller skal EU på banen med flere regler på det sociale område?

EU's orlovsdirektiv

EU vedtog orlovsdirektivet i foråret 2019. Det betyder blandt andet, at fædre i EU-landene har ret til to måneders orlov med deres børn. Hvis de ikke benytter sig af denne mulighed, bortfalder orloven. Den er altså øremærket. Reglerne skal senest træde i kraft i august 2022. Arbejdsmarkedets parter i Danmark er blevet enige om et forslag, hvor 11 ugers orlov øremærkes til hver forældre.

Sådan deler vi orloven i Danmark

Danmarks Statistik, forskellige statistikker 2015 og 2020

EU i verden

Kort fortalt

- Alle EU-lande skal være enige, før EU kan træffe beslutninger om udenrigspolitik.
- EU har civile og militære operationer rundt om i verden.
- EU kan vedtage sanktioner mod andre lande.

EU's 27 medlemslande har hver sin udenrigspolitik. Men deres udenrigsministre mødes en gang om måneden for at diskutere og vedtage fælles udenrigspolitiske tiltag, der sigter mod at fremme bl.a. fred og samarbejde.

Det kan eksempelvis udmønte sig i, at EU kritiserer overtrædelsen af menneskerettigheder imod uighurerne, det muslimske mindretal i Kina eller fordømmer Talibans overtagelse af magten i Afghanistan. Det kan desuden være sanktioner mod Rusland for den ulovlige annektering af Krim-halvøen eller en militær træningsmission til Mali.

Udenrigspolitik er ofte svær at føre i EU, da alle medlemslandene skal være enige, før EU kan gøre noget, og det er de ikke altid. De er f.eks. ikke enige om, hvordan man skal forholde sig til Rusland, fordi nogle lande gerne vil sælge varer i Rusland eller købe russisk gas, mens andre er kritiske over for Putins magtmetoder og indflydelse i EU.

Er veto retten vigtig?

Valgsvindel, politivold og vilkårlige fængslinger. I efteråret 2020 kæmpede det gamle regime i Hviderusland for at bevare kontrollen. EU-landene ville svare igen med sanktioner, men Cypern sagde nej.

Og når ét land siger nej, er der ingen fælles politik. Hvert land har vetoet. Somme tider blokerer nationale særinteresser f.eks. for, at EU kan kritisere Rusland eller Kina. Andre gange bruges vetoet til at få helt andre ønsker opfyldt. Cypern havde ingen varme følelser for det hviderussiske regime, men de brugte det som en anledning til at fremme en anden sag og ville først

sige ja, når EU havde påtalt, at Tyrkiet borede efter olie i cypriotisk farvand.

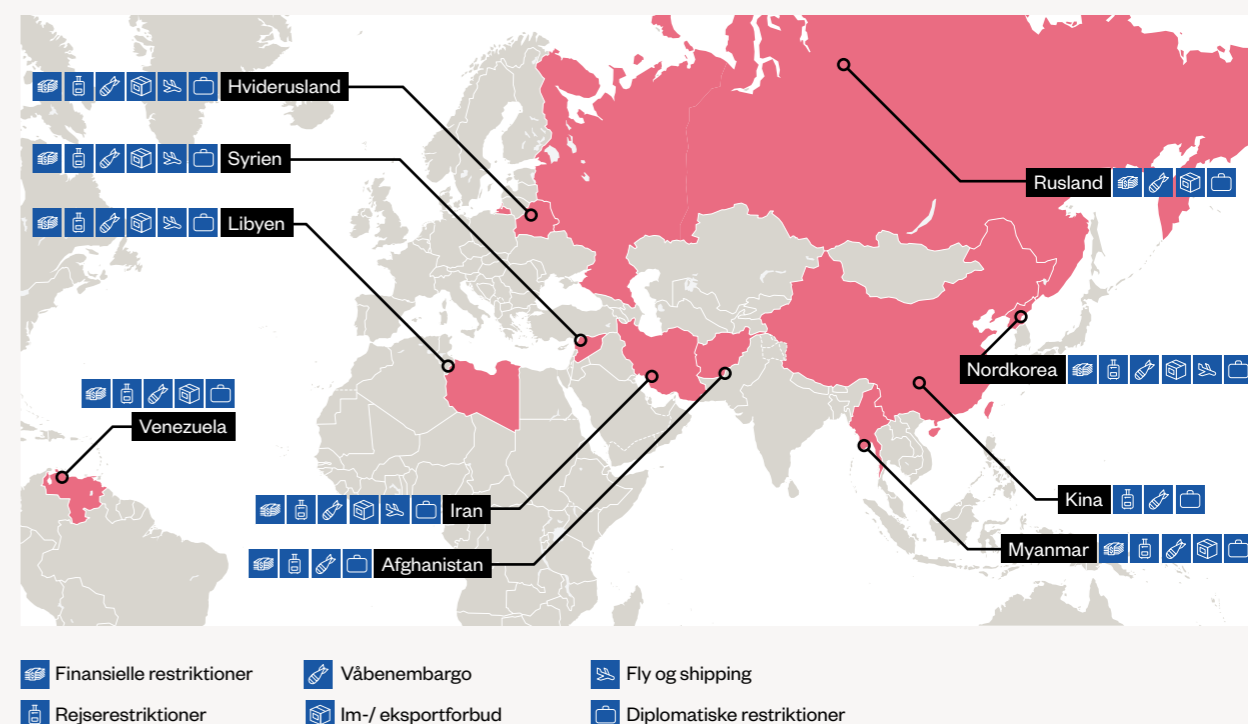
Kommissionen og en gruppe EU-lande opfordrer til, at man inden for dele af udenrigspolitikken indfører de almindelige stemmeregler med såkaldt kvalificeret flertal, således at et enkelt land eller en mindre gruppe lande ikke kan blokere, men i stedet kan blive stemt ned.

Skal EU kunne vedtage udenrigspolitiske sanktioner og erklæringer med flertal, også hvis Danmark eller andre er uenige og bliver stemt ned? Eller skal vi fortsat holde fast i, at hvert land har vetoet?

EU's arsenal

- Udtalelser eller erklæringer.
- Sanktioner, f.eks. våbenembargo, indrejseforbud eller indefrysning af bankkonti.
- Civile eller militære missioner (se næste side).
- EU's styrke er blød magt, hvor udenrigs- og sikkerhedspolitikken kobles med udviklingsbistand, handelspolitik og migrationspolitik.

10 lande - EU sanktionerer

Kilde: EU Sanctions Map, 2021

Skal EU kunne stå på egne ben?

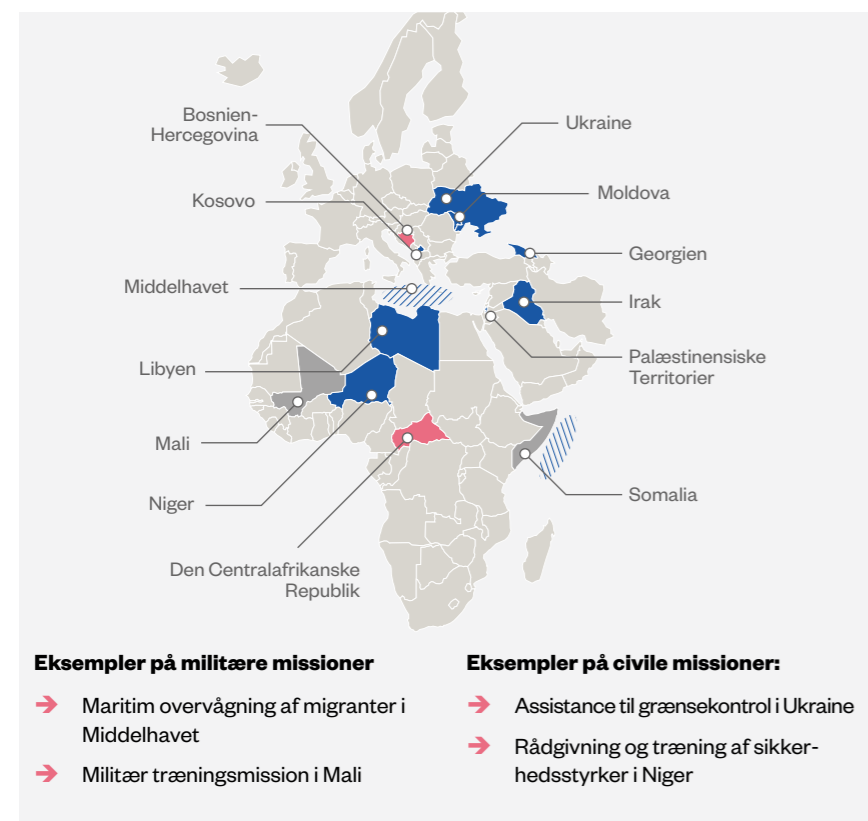
Mange EU-lande kæmpede i årevis side om side med amerikanerne i Afghanistan. Krigen mod terrorisme er en fælles sag. Men USA's beslutning om at forlade Afghanistan viser ifølge Josep Borell, som er EU's udenrigsrepræsentant (en slags udenrigsminister), at EU ikke altid har de samme interesser som USA.

Et ustabil Afghanistan kan ramme EU hårdt – f.eks. i form af flygtninge, terrorisme og narkohandel. Borell ønsker derfor stærkere forsvarssamarbejde i EU, så vi kan agere mere selvstændigt i vores region.

NATO er garanten for sikkerhed i de EU-lande, der er medlem af NATO, mens EU fokuserer på "blødere" militære operationer som f.eks. at træne andre landes forsvarsstyrker. Mens Donald Trump var amerikansk præsident, blev der stillet spørgsmålstejn ved, om USA fortsat ville være garant for Europas sikkerhed.

Bør EU-landene udvikle et stærkere militært samarbejde, så de uafhængigt af NATO og USA kan garantere egen sikkerhed?

EU's civile og militære operationer

Kilde: European Union External Action Service, 2021

Det danske forsvarsforbehold

I 1993 fik Danmark et forbehold over for EU's forsvarspolitiske samarbejde, som dengang alene var løse formuleringer i EU's traktater. På det tidspunkt var det altså endnu uklart, hvordan det forsvarspolitiske samarbejde ville udfolde sig. Forbeholdet betyder, at Danmark ikke deltager i EU's militære operationer. Danmark kan dog godt være med i EU's civile missioner, f.eks. træning af grænsepolitiet i Ukraine.

Ingen hær og ingen pligt til at gå i krig

- EU har ingen hær, men er afhængig af, at medlemslandene stiller soldater til rådighed.
- EU kan i fællesskab gennemføre militære operationer, hvis alle landene er enige.
- Det enkelte land afgør, om dets soldater skal udsendes.

- Havoperationer
- Militære operationer
- Civile operationer
- Civile og militære operationer

Klar til morgendagens trusler?

Vores it-systemer er under konstant angreb. I sommeren 2021 lykkedes det hackere at bryde igennem brandmurene. I den tyske delstat Sachsen-Anhalt havde offentlige myndigheder ingen adgang til deres it-systemer i 14 dage, og i Sverige lukkede Coops 800 supermarkeder i flere dage, fordi kasseapparatene ikke kunne åbne.

Hackergruppen Sandworm har i årene optil udført flere lignende angreb. Det er lykkedes dem at slukke elnettet i Ukraine, blokere hospitaler i Storbritannien og sætte en kæp i skruen på Mærsk-operationer over hele verden. Udgifterne til det danske rederi løb alene op i omegnen af 2 mia. kr.

EU-landenes efterretningstjenester har siden samlet dokumentation for, at Sandworm arbejder for det russiske militær. I 2019 vedtog EU derfor sanktioner mod en række navngivne personer.

Er EU og de enkelte lande godt nok rustet til cybertrusler? Er digitale angreb en større og mere reel trussel mod vores samfund og sikkerhed end konventionel krig og terrorisme?

Cybertrusler i Danmark

- En tredjedel af store danske virksomheder har oplevet brud på it-sikkerheden, f.eks. i form af læk af fortrolige data.
- Halvdelen af alle danskere har oplevet brud på it-sikkerheden f.eks. phishing-mails.
- Det danske Center for Cybersikkerhed vurderer i 2021, at truslen fra destruktive cyberangreb og cyberaktivisme er lav, mens truslen fra cyberkriminalitet og cyberspionage er meget høj.

Nye initiativer med EU's strategi for cybersikkerhed, 2020

- Et cyberskjold, som vha. kunstig intelligens kan opspore og advare om forestående angreb.
- En fælles cyberenhed, der vil samle og dele oplysninger om trusler og reagere kollektivt.
- Europæiske løsninger til styrkelse af internetsikkerheden på globalt plan.

Værdier og rettigheder

Kort fortalt

- EU er en union for retsstaten med demokrati og menneskerettigheder.
- En af EU's grundlæggende værdier er beskyttelse og ikke-diskrimination af mindretal.
- EU har i praksis kun få muligheder for at sanktionere en medlemsstat, hvis den ikke overholder de grundlæggende værdier.

Demokrati, ligestilling, retsstat, menneskerettigheder, mindretal, pluralisme, solidaritet ... en masse dyre og store ord er oplyst i EU-traktaten som grundlæggende værdier, unionen bygger på. For mange kan ordene lyde som en selvfølgelighed – noget vi kan tage for givet. Det kan vi ikke.

Tidligere har de fine formuleringer tjent som en målestok, EU kunne holde op foran lande, som søgte om at blive medlem. Hvis man ville være medlem af det gode selskab, måtte man overtage de fælles grundlæggende værdier. Men når man først er medlem, er situationen en anden. Traktaterne har ikke taget højde for, at lande som er medlemmer, kan finde på at afvige fra de grundlæggende værdier og principper.

I dag er EU's værdier truet i flere medlemslande. Domstole politiseres, seksuelle mindretal diskrimineres og myndigheder korrumpes.

De senere år er det derfor flittigt blevet diskuteret, hvad fællesskabet stiller op. Der er indledt flere retssager, og i 2020 begyndte EU mere systematisk at overvåge landenes forskellige udfordringer. Og selv om det går godt herhjemme, er der også delt lektier ud til Danmark.

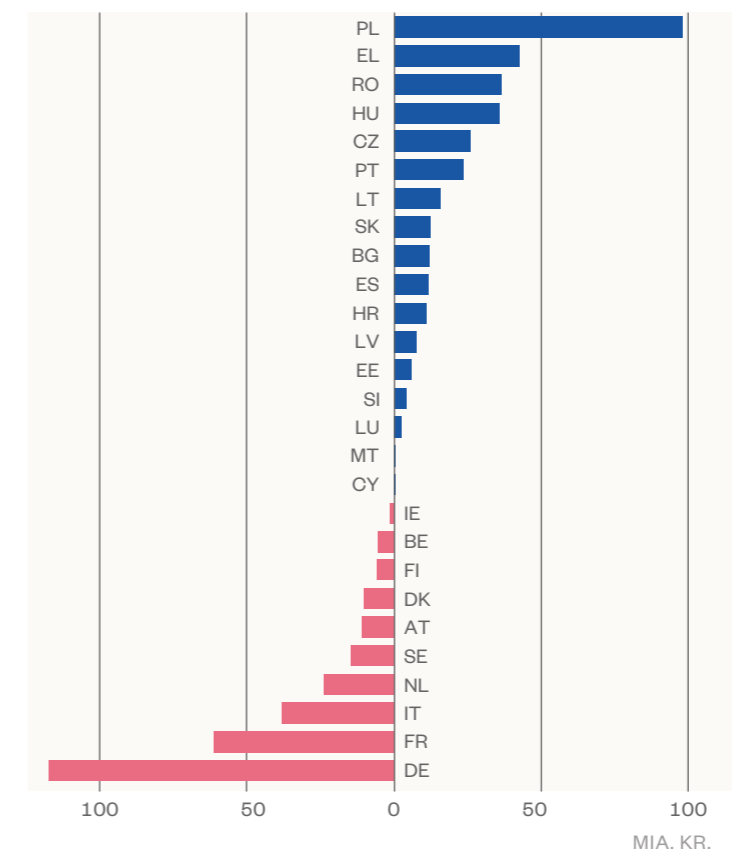
Politisk retssystem

Den polske regering har gennemført en række kontroversielle reformer af retsvæsenet og f.eks. afskediget dommere fra landets højesteret.

Europa-Kommissionen har vurderet, at reformerne skaber tvivl om det polske retsvæsens uafhængighed, hvor domstolene potentielt dømmes efter de politiske magthaveres skiftende ønsker og ikke efter landets og EU's fælles love.

Kommissionen har med flertallet af EU-landene i ryggen forsøgt at sætte foden ned over for Polen, men pga. ineffektive sanktionsmuligheder er det ikke lykkedes. Hvad skal EU gøre, når de eksisterende redskaber ikke er tilstrækkelige? Og hvor langt skal EU gå? Hvor går grænsen for, hvad EU skal blande sig i, og hvornår skal det være op til det enkelte medlemsland?

Sådan balancerer ind- og udbetalinger

Kilde: Europa-Kommissionen, 2021

Brud med værdier = ingen stemmeret

- Ministerrådet kan fratage et medlemsland sin stemmeret, hvis landet groft og vedvarende overtræder EU's værdier (EU-Traktatens artikel 7).
- Men sanktionen kan kun vedtages, hvis der er enighed blandt alle landene (udover det sanktionerede).
- Der er hidtil anlagt sag mod Polen og Ungarn, men de to holder hånden over hinanden.

Ingen retsstat = ingen EU-midler

EU har forsøgt at finde sanktioner, som virker. Lande, som truer retsstaten, skal fremover kunne rammes på pengepungen. EU vil holde penge fra EU-budgettet tilbage i tilfælde, hvor retsvæsenet er så svækket, at der er risiko for, at et medlemsland kan svindle med EU-midler uden at blive straffet.

Denne mekanisme kræver, at et kvalificeret flertal af EU-landene bliver enige om det. På grund af politisk tovtrækkeri har mekanismen endnu ikke fået stor betydning for udbetalingerne fra det aktuelle budget, og det er derfor uvist, hvor effektiv mekanismen vil være.

LGBT-diskrimination

Flere byer, kommuner og provinser i den sydøstlige del af Polen har vedtaget politiske erklæringer, som hylder traditionelle familieformer eller tager afstand fra det, de kalder "LGBT-ideologi".

EU mener, at erklæringerne diskriminerer homoseksuelle og andre LGBT-personer, og at Polen som stat dermed bryder sin pligt til at beskytte mindretal og sikre alle sine borgeres grundlæggende rettigheder. Polens regering siger, at den ikke har haft indflydelse på kommunernes vedtagne erklæringer.

EU kan sanktionere et land, når det ikke beskytter mindretal. I det konkrete tilfælde har Kommissionen valgt at give afslag på støtte til EU-projekter i seks polske byer, fordi byerne ifølge Kommissionen ikke kunne garantere, at projekterne var i tråd med EU's krav om ikke-diskrimination.

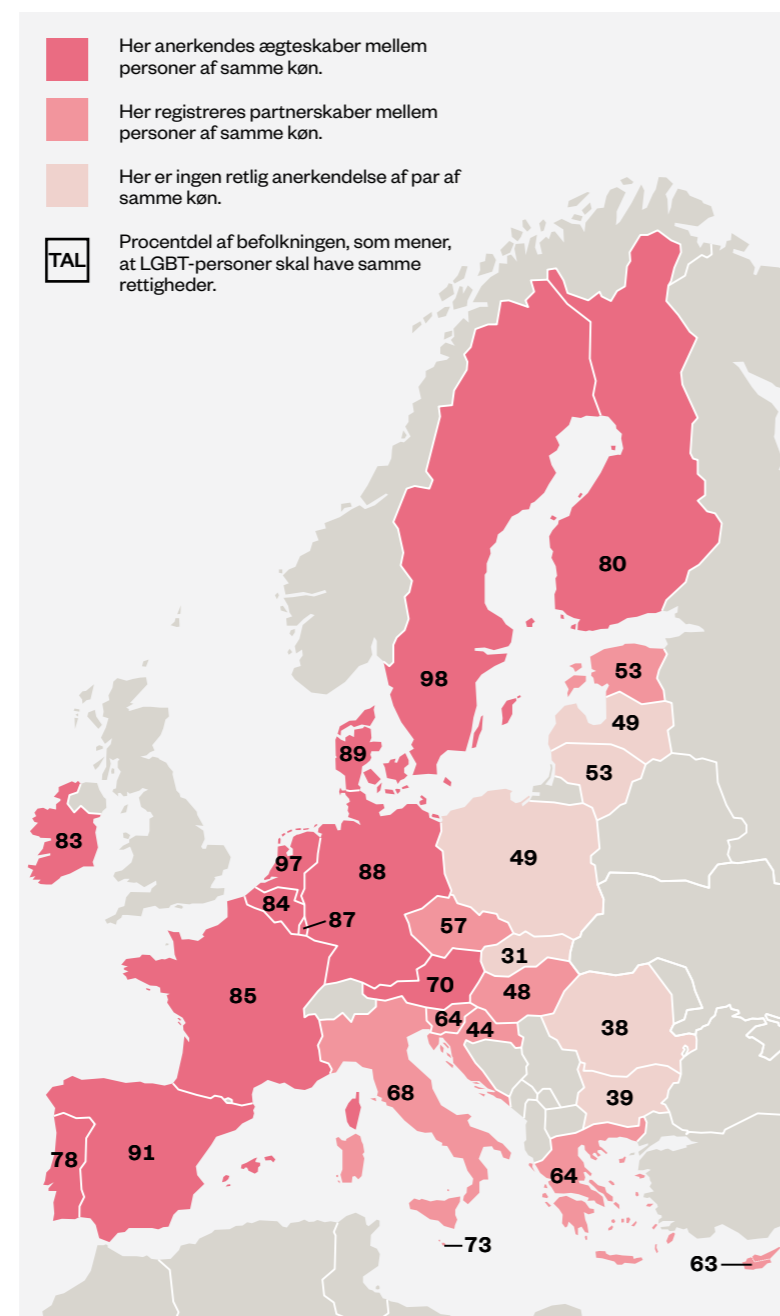
Er EU's reaktion over for Polen tilstrækkelig? Skal EU have flere muligheder for at sanktionere?

I kamp for LGBT

Europa-Kommissionen kaldes traktatens vogter. Den skal holde øje med, at medlemslandene overholder EU's fælles regler, og hvis ikke kan Kommissionen anlægge en sag ved EU-Domstolen.

Medlemslandene kan også hive hinanden for Domstolen. I foråret 2021 bakkede et flertal i Folketinget op om, at Danmark skulle lægge sag an mod Polen. Men beslutningen blev udskudt og afventer en nærmere afklaring (september 2021).

Sådan anerkender de enkelte EU-medlemslande par af samme køn

Kilde: Europa-Kommissionen, 2020 & Eurobarometer 493, 2019

Moral og pengegaver

I Danmark står det ifølge Kommissionen overordnet godt til med at leve op til EU's værdier. Der er dog plads til forbedringer på nogle områder.

Vi ligger nummer 1 på Transparency Internationals korruptionsindeks – altså vi kan kalde os det mindst korrupte land i verden. Men det er ikke takket være stærke regler.

Danmark har kun få formelle regler til at forhindre korruption, og der er heller ikke mange regler, som man kan regulere lobbyisme med. Det danske system bygger primært på en stærk kultur.

Modsat mange andre lande har vi heller ingen regler som bremser den "svingdør", som sender tidligere politikere over i højtønnede jobs i interesseorganisationer inden for samme felt.

Danmark bliver desuden kritiseret for, at vores politikere og partier kan skjule pengegaver fra personer, virksomheder og organisationer. Det er en kritik, som er blevet rejst i tidligere internationale evalueringer, hvor der bl.a. efterlyses et uafhængigt tilsyn med partifinansiering.

Kan Danmark klare sig med tillid og høj moral, eller skal vi også have tilsyn og formelle regler?

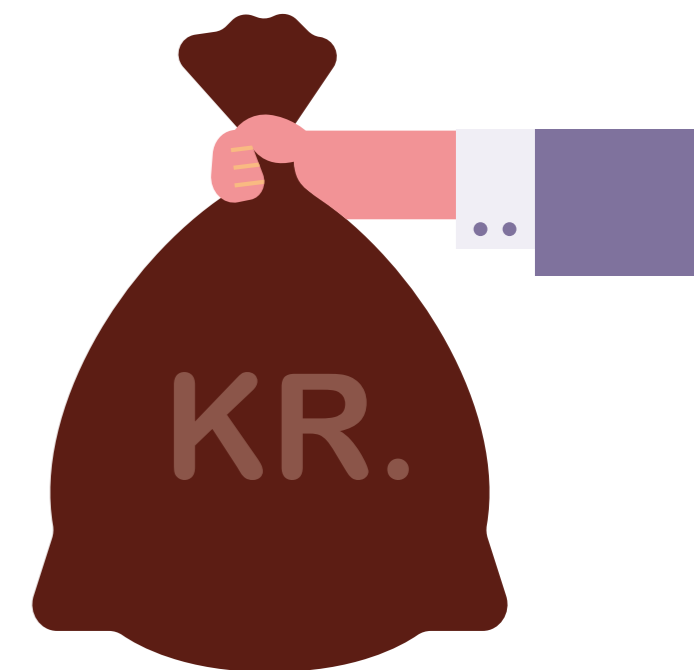
EU opruster

EU begyndte i 2020 mere systematisk at overvåge retsstatsprincippet i de enkelte lande.

Kommissionen udgiver en årlig statusrapport for hvert enkelt medlemsland.

I rapporterne tager Kommissionen temperaturen på retsstatsprincipperne i alle EU-landene ved at granske de enkelte landes retssystemer, rammer for bekæmpelse af korruption, institutionelle kontrolmekanismer samt mediefrihed og mediepluralisme.

Rapporterne lægger problemerne offentligt frem og skal danne afsæt for, at medlemslandene forbedrer sig. I værste fald kan rapporterne lægge kimen til regulære sanktioner.

Europæisk demokrati

Du kan blive statsminister i Danmark, og du kan ændre landets love, hvis du har opbakning fra et flertal i Folketinget. Folket vælger folkevalgte og den vej, samfundet skal udvikle sig. Flertallet bestemmer - i en enkelt valghandling.

Forskellen til EU er tydelig. Kun en del af den politiske magt ligger hos EU's direkte folkevalgte politikere i Europa-Parlamentet. Selv en ung svensk klimaaktivist kan ikke gennemføre en grøn revolution, uanset om hun sammen med andre i resten af EU har vundet flertallet af pladserne i Europa-Parlamentet.

EU er ikke et parlamentarisk demokrati. For at skabe forandringer kræver det et samarbejde med de to andre institutioner, Ministerrådet og Europa-Kommissionen.

EU kan vække store følelser i den offentlige debat. Nogle oplever EU som fjernt, og at beslutninger trækkes ned over hovedet på Danmark. EU-debatten handler ofte om at sætte borgerne mere i centrum. Nogle peger på, at Europa-Parlamentet bør få større indflydelse på EU-beslutninger, såsom spørgsmålet om, hvem der skal være kommissionsformand. EU lancerede for år tilbage Det Nye Europæiske Borgerinitiativ, som skal give borgerne en større stemme.

Kort fortalt

- EU har ikke en regering, men er et samarbejde mellem 27 lande med selvstændige regeringer, et direkte valgt parlament og en Kommission.
- EU ligner hverken nationale demokratier eller andre internationale organisationer.
- Europa-Parlamentet har gradvist fået mere magt over tid og er i dag medlovgiver på mere end 75 pct. af alle politikområder.

Større vægt på valgresultatet?

Stemmerne til Europa-Parlamentet var talt op. I foråret 2019 var den store kristenconservative gruppe (EPP) igen størst. De var gået til valg med et ønske om at gøre deres formand, Manfred Weber, til kommissionsformand. EU's stats- og regeringschefer i Det Europæiske Råd ville det anderledes. Efter lange forhandlinger bag lukkede døre faldt valget på den relativt ukendte tyske minister, Ursula von der Leyen.

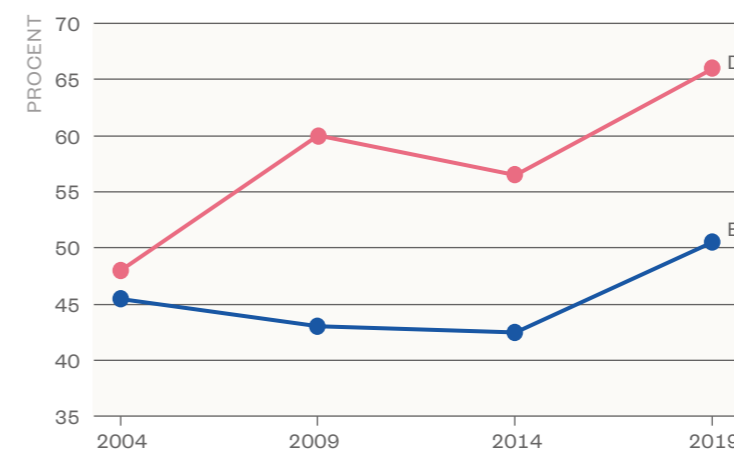
Hun er også kristenconservativ, men ikke desto mindre var Parlamentet stærkt utilfreds med, at deres spidskandidater blev forbigået. Von der Leyen måtte love til højre og venstre, før hun blev godkendt af parlamentarikerne.

EU's folkevalgte, europaparlamentarikerne, har ikke magt til selv at stille et lovforslag. Det kan kun Kommissionen. Dermed måtte Ursula love, at hendes Kommission ville præsentere lovforslag om bl.a. klimatoled, minimumsløn og asylpagt.

Parlamentet argumenterer med, at EU vil være mere demokratisk, hvis det får mere magt i kommissionsformandsvalget. På den måde bliver det tydeligere for den enkelte borger at se, hvordan man med sin stemme kan vælge mellem forskellige retninger for EU.

Skal Europa-Parlamentet have større indflydelse på, hvem der skal være formand for Kommissionen? Vil det gøre EU mere demokratisk? Eller vil det blive et problem, hvis magten tages væk fra medlemslandenes regeringer?

Valgdeltagelse ved Europa-Parlamentsvalg

Kilde: Europa-Parlamentet, 2019

Færre stemmer til Europa-Parlamentsvalg

- Færre danskere stemmer til Europa-Parlamentsvalg end til Folketingsvalg.
- Ved Europa-Parlamentsvalget i 2019 steg valgdeltagelsen dog markant herhjemme fra ca. 56 pct. i 2014 til ca. 66 pct. i 2019.
- Valgforskere har peget på, at der denne gang var flere unge, som stemte, og at de var motiveret af klima og Brexit.
- Ca. 51 pct. af alle EU-borgere stemte i 2019, hvilket også var en stigning i forhold til det foregående valg.

Humoristisk valgvideo?

Kan man hæve valgdeltagelsen med en humoristisk video? Folketinget gjorde et forsøg i 2014, men trak videoen tilbage efter 24 timer og erstattede den med en undskyldning, fordi nogle opfattede den som sexistisk.

Komikeren Frank Hvam havde større succes i 2019, hvor budskabet blev rundet af med en humoristisk trussel om, at han ville tvinge alle, der ikke stemte, til at spise plasticposer fra maven på en delfin.

Genvej til en europæisk offentlighed?

Medierne er en vigtig indgang for både danske og europæiske borgere til at få viden om EU. Mediernes dækning af EU-stoffet herhjemme er ofte til debat, da nogen peger på, at EU ikke dækkes tilstrækkeligt til at sikre en demokratisk debat.

I dag vælges medlemmerne af Europa-Parlamentet nationalt i alle EU-landene. Nogle argumenterer for, at såkaldte transeuropæiske valglister vil kunne være med til at kickstarte en større demokratisk debat på tværs af EU-landene.

Det betyder, at alle vælgere skal have to stemmer. Der vil være én liste med de kandidater, som er opstillet i Danmark, og én liste med kandidater, som de europæiske partifamilier har opstillet, og som kan vælges på tværs af landene.

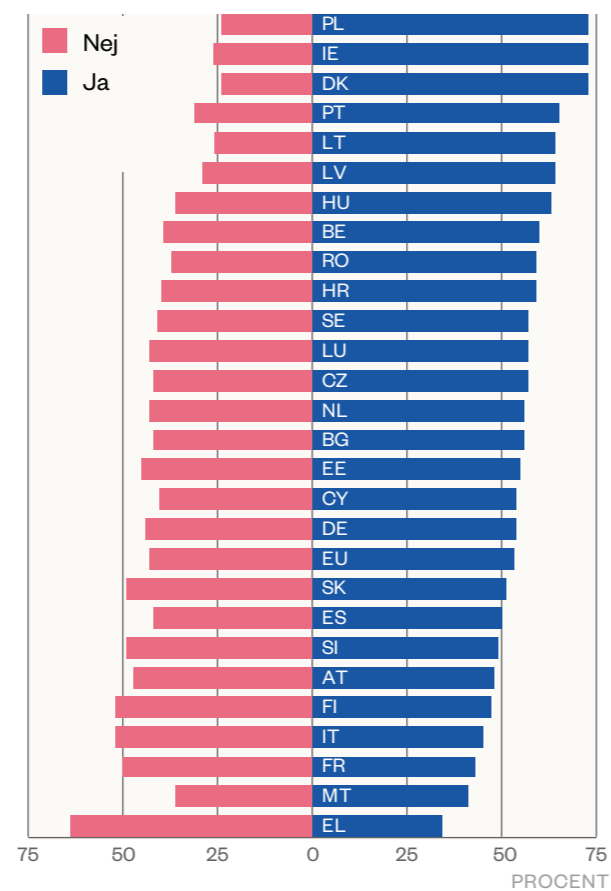
Synes du, det vil være mere demokratisk, og tror du, det vil kunne kickstarte en større fælles demokratisk debat på tværs af EU-landene, hvis man ikke kun kan stemme på europaparlamentarikere fra sit eget land? Eller vil EU blive mere fjernt for borgerne?

Hvad vi ved om EU

- 64 pct. af danske vælgere kunne op til valget i 2019 ikke nævne en eneste af de danske europaparlamentarikere.
- 41 pct. af græske borgere ved ikke, at europaparlamentarikere er direkte valgt.
- 52 pct. af franskmænd tror Europa-Kommissionen kan vedtage love, selv om flertallet af landene er imod.

Fungerer demokratiet i EU tilfredsstillende?

Sådan ser svarene ud, når Europa-Kommissionen selv spørger EU's borgere, om EU er demokratisk.
Kilde: Eurobarometer, 2020

Mere magt til borgerne?

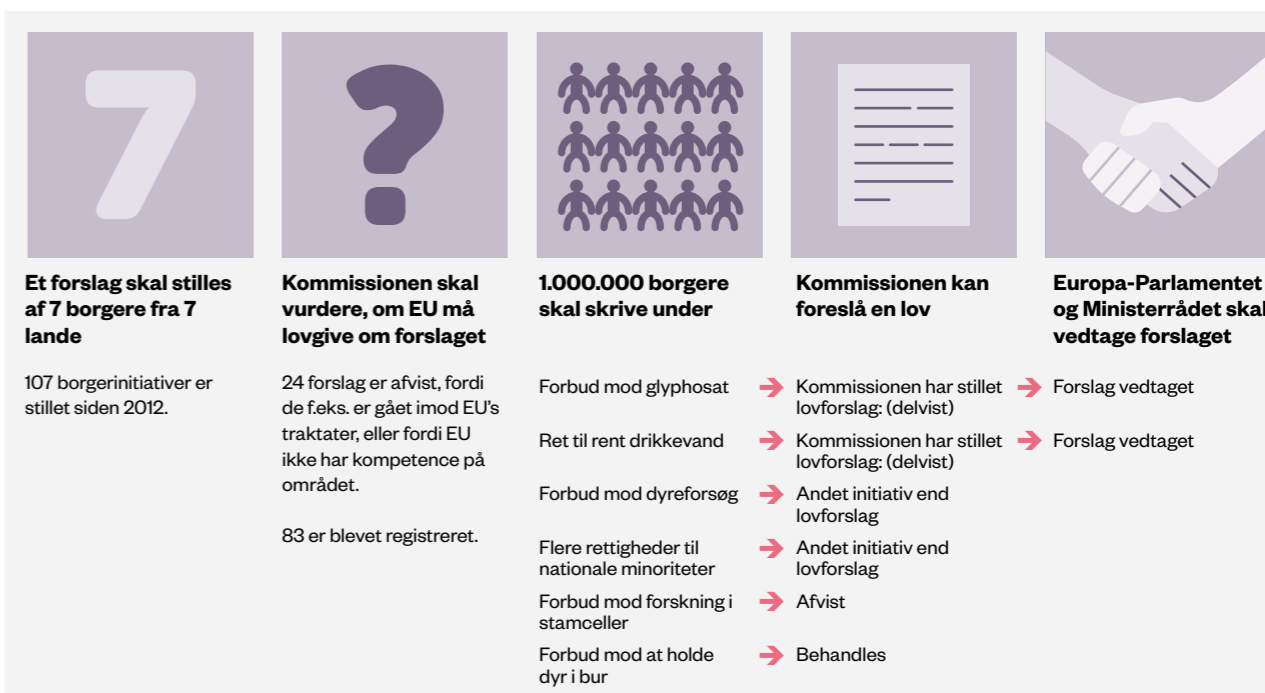
Europa-Kommissionen er EU's magtfulde institution med eneret til at foreslå nye love. For at mindske afstanden til EU's befolkninger har EU åbnet for, at borgerne kan komme med forslag til Kommissionen om ting, der skal ændres.

Det Europæiske Borgerinitiativ skal give EU's befolkninger en større stemme i EU-samarbejdet. En gruppe borgere kan stille forslag om ny EU-lovgivning om f.eks. ret til rent drikkevand eller stop af dyreforsøg.

Borgerne kan ikke tvinge Kommissionen til at fremsætte lovforslag, men hvis de kan samle tilpas stor opbakning bag deres forslag, lægger det pres på Kommissionen for at handle. Og Kommissionen er tvunget til at vurdere forslaget og give et svar.

Det er dog ikke ligetil at få samlet tilstrækkelig opbakning, og det har medført, at nogle har kritiseret initiativet for at være mere retorik end handling. Er borgerinitiativer vejen frem til et mere demokratisk EU? Eller findes der bedre løsninger til at give borgerne indflydelse på fælles problemer og EU's politikker?

107 forslags vej igennem møllen

Kilde: Det Europæiske borgerinitiativ, 2021

Borgere kræver stop for dyreforsøg

Videnskabsfolk og borgere ønskede totalforbud mod dyreforsøg og formulerede et borgerinitiativ i 2012. Der var opbakning til forbuddet fra borgere i hele 25 EU-lande, og det lykkedes at samle over 1 mio. underskrifter. Men Kommissionen afviste forslaget. Den pegede på, at et totalforbud er endemålet for den eksisterende lovgivning, som allerede forbyder dyreforsøg f.eks. på kosmetik, eller hvor det er videnskabeligt muligt at teste på anden vis. Europa-Parlamentet kritiserede i 2021 Kommissionen for nøl og ønsker et totalforbud nu.

Asyl og migration

Hundredvis af flygtninge til fods på de danske motorveje viste tydeligt, at flygtningekrisen i 2015 var kommet til Danmark. EU's frie bevægelighed var udfordret af mennesker, som ankom uden papirer med håb om et bedre liv i sikkerhed.

EU's håndtering af migration er et af de vanskeligste emner for medlemslandene at enes om. Det største stridspunkt er, hvorvidt man skal fordele nogle af de personer, der kommer til Europa for at søge asyl mellem EU-landene.

Lige siden flygtningekrisen har Europa-Kommissionen forsøgt at indføre et system, der omfordeler mennesker, som lander på græske og italienske kyster for at søge asyl i Europa. Det seneste forslag er fra 2020. Men der er stadig lang vej til, at EU-landene når til enighed - og at det efterfølgende bliver til virkelighed.

Og imens arbejder EU for at beskytte de ydre grænser og har indgået aftaler med tredjelande, der får penge for at bremse personer på vej til Europa.

Kort fortalt

- EU har vedtaget at følge FN's konventioner for flygtningebeskyttelse.
- EU forsøger at tiltrække kvalificeret arbejdskraft.
- Danmark står uden for samarbejdet om asyl og migration pga. retsforbeholdet.

Dørmændens dilemma

Hjørnestenen i EU's flygtningepolitik er Dublinsystemet: Det land, hvor en asylansøger først rejser til og bliver registreret, er ansvarligt for at behandle ansøgningen og for at give personen ophold, hvis der er tale om en flygtning med krav på beskyttelse. Populært sagt er det dørmændene, der hænger på regningen.

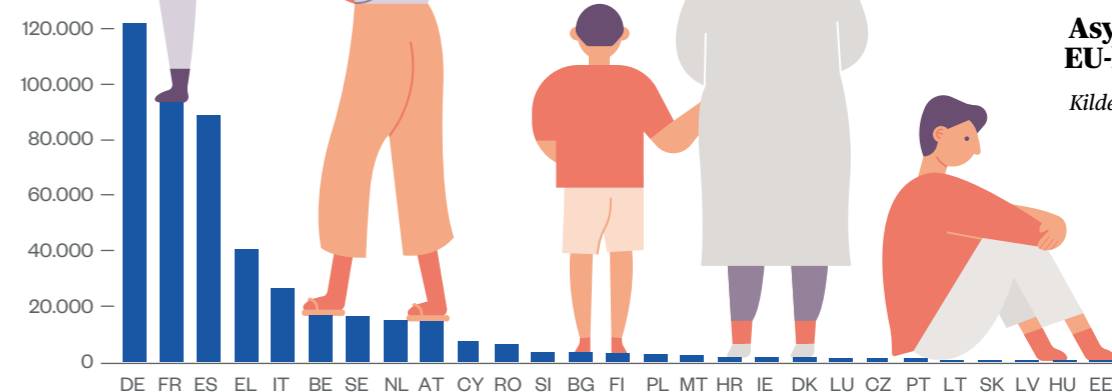
De fleste ankommer til Grækenland og Italien. Systemet skal forhindre, at asylansøgerne rejser fra land til land inden for EU for at prøve lykken. Kriterierne for at opnå asyl er nemlig stort set de samme i alle medlemslande. Trods EU-forbeholdet er Danmark med i Dublinsystemet. Danmark kan derfor sende asylansøgere tilbage til Italien og Grækenland, hvis de er registreret der.

I perioder har det græske asylsystem været brudt sammen. Asylansøgere blev ikke registreret og kunne ikke sendes tilbage dertil pga. brud på menneskerettighederne. Kommissionen har forsøgt at indføre en omfordeling af asylansøgere til andre EU-lande i perioder med stort pres på Grækenlands grænser. De EU-lande, der modtager færre asylansøgere, f.eks. Danmark, er dog imod.

Grækenland har ansvaret for de asylansøgere, som kommer til landet, uanset at mange af dem kommer for at finde sikkerhed i Europa generelt. Er det fair - og hvis ikke, hvad er så alternativet?

Kommissionens forslag til ny asyl- og migrationspolitik

- Ny version af Dublinsystemet med mulighed for at omfordere personer, der søger asyl.
- Ny procedure ved EU's eksterne grænser, så man hurtigt kan frasortere personer, der ikke er forfulgte.
- Øget pres og styrket samarbejde med tredjelande om at modtage personer, der har fået afslag på en asylansøgning.

Kloge hænder og hoveder

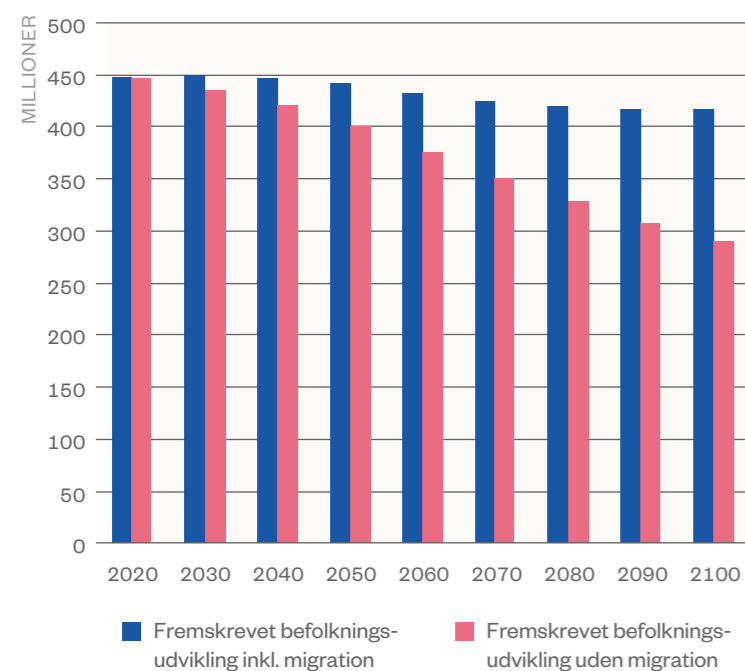
Mange lande i EU mangler kvalificeret arbejdskraft, bl.a. fordi befolkningen bliver stadigt ældre. Derfor er der konkurrence om at tiltrække uddannet arbejdskraft både mellem EU-landene og med lande i resten af verden.

EU har vedtaget en såkaldt bluecard-ordning, hvor kvalificeret arbejdskraft kan komme til EU for at arbejde. De enkelte EU-lande har også deres egne ordninger. Samtidig er der mange, der arbejder illegalt i EU. F.eks. er mange af de tomater, vi spiser i Nordeuropa, plukket af personer, der arbejder som sæsonarbejdere i Sydeuropa uden arbejds- eller opholdstilladelse.

Danmark er pga. retsforbeholdet ikke med i bluecard-ordningen. Den tidligere VLAK-regering foreslog at åbne det danske arbejdsmarked mere for arbejdstagere fra tredjelandslande, men havde ikke opbakning til det i Folketinget.

Hvordan finder Danmark en balance mellem en stram udlændingepolitik og kampen om at tiltrække kvalificeret arbejdskraft?

Prognose for EU's befolkningsudvikling

Kilde: Europa-Kommissionen, 2018

Arbejdskraft til Danmark

Danmark har en række forskellige ordninger for opholds- og arbejdstilladelse, som gør det lettere for tredjelandsborgere at arbejde i Danmark. Ordningerne favoriserer bl.a. forskere, ph.d.-studerende, ansatte i landbruget og ansatte i en række erhverv, hvor der mangler arbejdskraft.

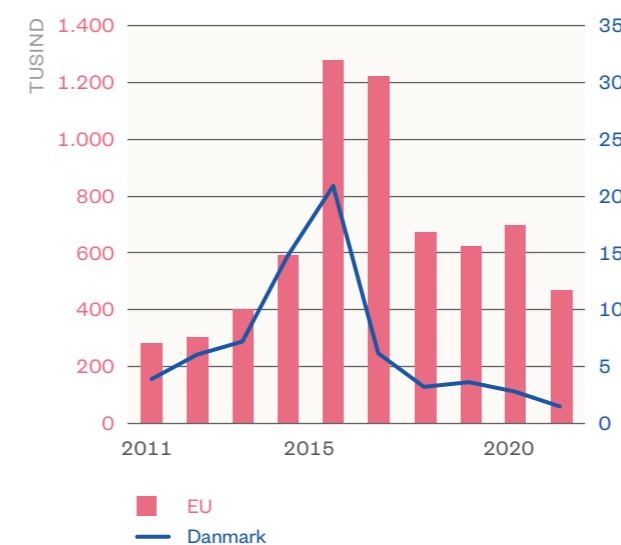
Beskyttelsespenge?

I 2016 indgik EU-landene en aftale med Tyrkiet om, at landet tilbagetager alle de mennesker, som er kommet ulovligt til Grækenland fra Tyrkiet. EU-landene dækker til gengæld omkostningerne i forbindelse med ordningen. EU har under denne ordning givet Tyrkiet ca. 44,5 mia. kr. til at huse de mennesker, der forsøgte at komme til Europa. Nogle er flygtninge fra Syrien og Afghanistan, der har krav på beskyttelse. Andre søger blot et bedre liv.

Menneskerettighedsorganisationer peger på, at Tyrkiet forhindrer flygtninge i at komme til Tyrkiet og søge beskyttelse mod forfølgelse. De mener også, at Tyrkiet sender flygtninge tilbage til lande, hvor de risikerer forfølgelse. Tyrkiets præsident Erdogan peger på, at flygtningene ønsker at komme til Europa og mener, det er urimeligt, at tyrkerne skal være Europas flygtningedepot.

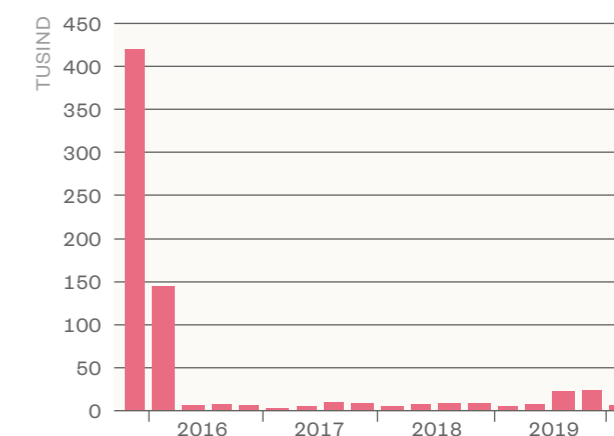
I aftalen med Tyrkiet forsøger EU at sikre flygtningene en ordentlig beskyttelse i Tyrkiet. Nu lukker Tyrkiet også sine grænser for afghanere på flugt fra Taliban. Hvor stopper EU's ansvar? Skal EU også lave aftaler med fjernere lande, som grænser op til Tyrkiet, f.eks. Iran og Syrien?

Asylansøgere til EU og Danmark

Kilde: Eurostat, 2020.

Flygtninge over Ægæerhavet

Kilde: Europa-Kommissionen, 2021

I båd over Ægæerhavet

- ➔ 21 marts 2016 – Start for EU-Tyrkiet-aftalen.
- ➔ Tyrkiet og EU indgik en aftale, hvorefter antallet af flygtninge faldt markant.
- ➔ Tyrkiet huser mere end 4 millioner flygtninge.
- ➔ Tyrkiet ønsker ikke, at afghanere på flugt fra Taliban skal ende hos dem, og derfor forstærker de i efteråret 2021 deres 300 km lange grænse mod Iran med en stål mur.

Modtagecenter i Afrika?

Den danske regering vil oprette en lejr f.eks. i Rwanda, der kan modtage de mennesker, som kommer til Danmark for at søge asyl. Det skal bremse menneskesmuglernes forretning og forhindre, at mange risikerer livet i en lille gummi båd ude på Middelhavet. EU og FN er skeptiske. De mener, at en sådan ordning strider mod FN's flygtningekonvention, fordi Danmark ikke vil kunne garantere beskyttelse af de pågældende flygtninge.

Uddannelse, unge, kultur og idræt

Det kommende VM i herrefodbold i Qatar og fodboldstadioner oplyst i regnbuefarver under EM har vist, at sport og politik støder sammen. Det stiller krav til både EU, danske politikere og til DBU.

De færreste af os tænker på EU, når vi er til fodboldtræning. Heller ikke når vi ser en dansk film i biografen. Men en række EU-programmer støtter idræt og kultur i medlemslandene med store beløb. Danmark hiver hvert år mange støtteeuro hjem til film, tv og computerspil trods vores beskedne størrelse.

Det store Erasmus+-program hjælper for eksempel med at sende studerende på udveksling. Desuden støtter programmet sporten samt aktiviteter for unge. Men glade udvekslingsstuderende kommer også med sine udfordringer. De seneste år er SU-udgifterne til udenlandske studerende steget markant.

Kort fortalt

- EU støtter samarbejde på tværs af landegrænser med penge til kultur og uddannelse.
- EU beskytter arbejdstageres frie bevægelighed; det betyder, at fodboldklubber ikke længere har loft over, hvor mange udenlandske spillere der må være på et hold.
- EU bruger mange penge på at bekæmpe ungdomsarbejdsløshed.

Er udenlandske studerende en gevinst?

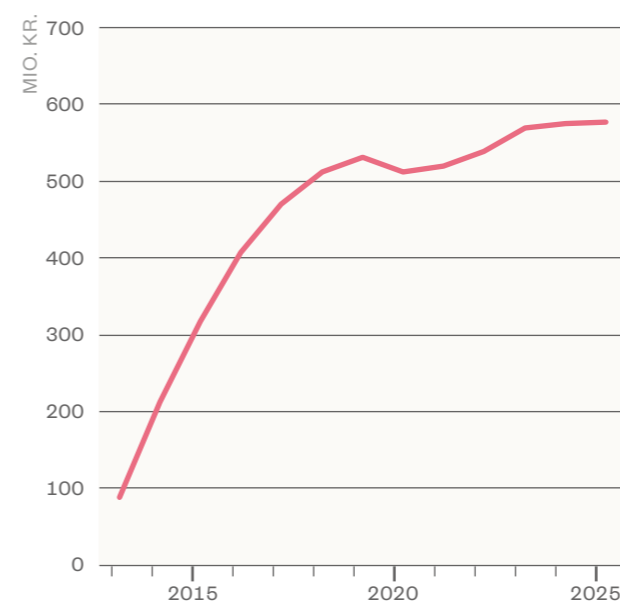
Studerende fra andre EU-lande har ret til SU, hvis de arbejder 10-12 timer om ugen ved siden af studiet. Det slog EU-Domstolen fast i 2013.

Siden da er der sket en markant stigning i Danmarks udgifter til studerende fra andre EU-lande. Et flertal af partierne i Folketinget har forsøgt at begrænse SU-udgifterne til udenlandske studerende, men uden held.

Om de udenlandske studerende er en udgift eller gevinst for Danmark afhænger af, om de bliver i landet og får et fuldtidsarbejde efter studiet. Ifølge Uddannelsesministeriet bidrager udenlandske studerende i gennemsnit med ca. 100.000-350.000 kroner til statskassen over en 10-årig periode.

Skal Danmark forsøge at tage kampen op og ændre EU-reglerne? Eller gøre SU til et lån for både danske og udenlandske studerende, som bl.a. de økonomiske vismænd har foreslået? Eller kan vi finde en gulerod, som gør det mere interessant at blive og arbejde i Danmark?

Udgifter til SU for EU-arbejdstagere

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2020, 2021

Et fritidsjob er nok

EU-borgere har på visse betingelser ret til sociale ydelser – herunder SU – i et andet EU-land, hvis de er såkaldte arbejdstagere.

En dom fra 2013 overraskede den daværende danske regering ved at fastslå, at man er arbejdstager, hvis man har et fritidsjob på 10-12 timer om ugen ved siden af sit studie.

Det gælder også, selv om den studerende er taget til landet for at studere.

Kærlighed på tværs af grænser

Mere end 1 million babyer er kommet til verden efter, at deres forældre har mødt hinanden på et studieophold betalt af EU's Erasmus+. 4.000 danske unge og i alt næsten 4 pct. af alle EU's unge er årligt af sted på et sådant udvekslingsophold.

Færre engelsksprogede uddannelser

Den danske regering og en kreds af partier besluttede i sommeren 2021 at begrænse engelsksprogede studiepladser på bestemte erhvervsakademier og professionshøjskoler.

På de udvalgte uddannelser var der ca. 70 pct. udenlandske EU-borgere og 80 pct. af dem forlod Danmark kort efter endt uddannelse.

Skal Danmark og EU på banen?

Det kommende VM i herrefodbold i Qatar har sat gang i en debat om, hvorvidt et land skal overholde menneskerettighederne for at blive udpeget som værtsland.

Qatar får hård kritik for at lade migrantarbejdere bygge VM-stadions under slave-lignende forhold, hvilket bl.a. har fået EU's særlige udsending for menneskerettigheder til at aflægge landet et besøg som led i EU's bestræbelser på at forbedre migrantarbejdernes forhold.

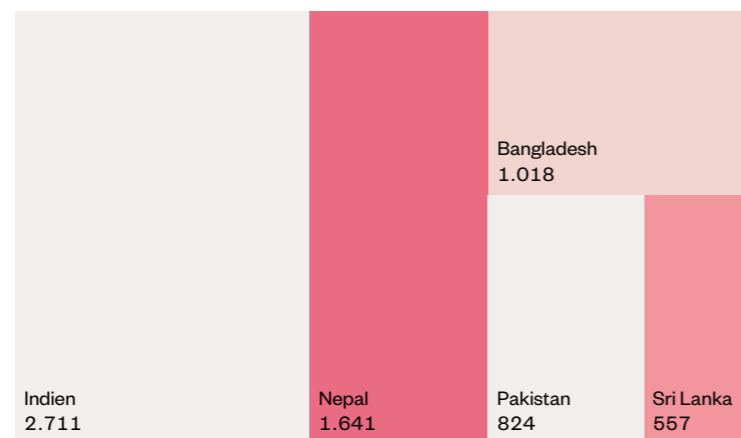
Højhjemme er DBU og landstræner Kasper Hjulmand imod, at VM blev placeret i Qatar. Men man vil deltage og benytte lejligheden til at slå et slag for menneskerettigheder. Hjulmand har appelleret for, at Danmark får en international idrætspolitik, som skal stille krav til slutrundedeværtslande.

Hvad skal en sådan politik være? Hvem skal i så fald vedtage den – idrætsforbundene selv? Eller er det også et politisk spørgsmål f.eks. for danske politikere? Og skal EU spille en rolle for at give den mere vægt?

Stadion i regnbuefarver

Europa-Kommissionen har været med til at sparke gang i en debat om samspillet mellem politik og sport ved at kritisere en beslutning fra UEFA om at forbyde Tyskland at lyse et stadion op i regnbuefarver som en markering af LGBT-personers rettigheder under EM i herrefodbold i sommeren 2021.

6.750 dødsfald blandt migrantarbejdere

Tusinder af migrantarbejdere har mistet livet pga. dårlige arbejdsforhold i forbindelse med forberedelsen af VM i herrefodbold i Qatar i 2022.

Kilde: The Guardian, 2021

Skal EU skaffe unge i job?

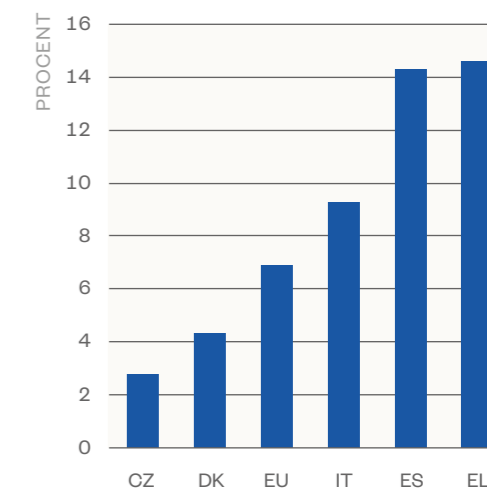
Bonusser til virksomheder med lærlinge, karriereudvikling for unge og støtte til medlemslandenes arbejdsformidlinger er udpluk af indsatser, som EU støtter for at få flere unge i job.

Ungdomsarbejdsløshed er et stort problem i EU, og særligt i Syd-europa står mange unge uden arbejde. EU's medlemslande har det primære ansvar for at nedbringe ungdomsarbejdsløshed, men EU støtter indsatsen og giver flest penge til de medlemslande, hvor ungdomsarbejdsløsheden er størst.

Argumentet for indsatsen er, at øget beskæftigelse gavner EU's økonomi – og dermed f.eks. også dansk eksport. Et modargument er, at EU risikerer at belønne medlemslande, der ikke selv har styr på økonomien eller har gennemført reformer, der giver unge plads på arbejdsmarkedet.

Skal EU fortsat bruge mange penge på at bekæmpe ungdomsarbejdsløshed? Skal Danmark arbejde for, at der stilles større krav om reformer i de lande, der får støtten? Eller er det alle pengene værd?

Ungdomsarbejdsløshed 2021

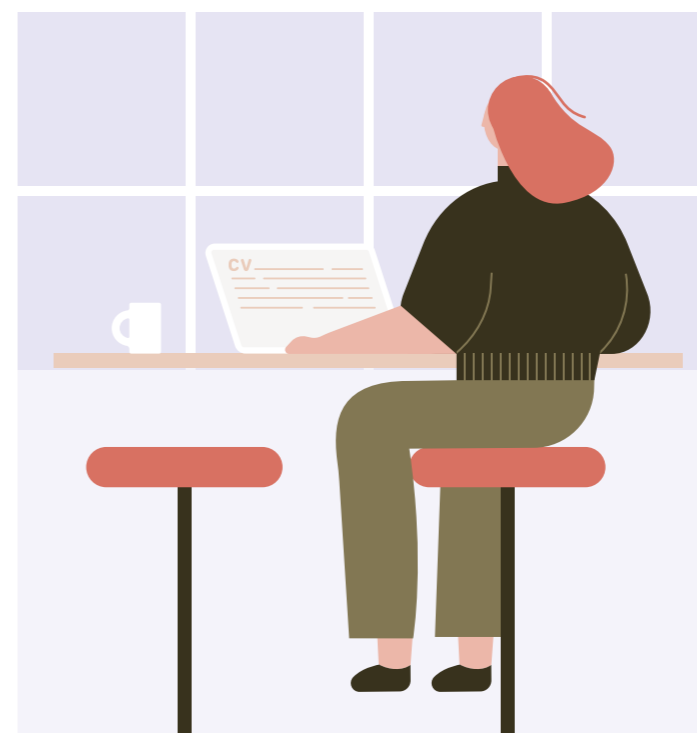
Kilde: Eurostat, 2021

EU-penge til unge arbejdsløse

EU forventes at bruge cirka 163 milliarder kroner af EU-budgettet i perioden 2021-2027 på at bekæmpe ungdomsarbejdsløshed.

EU i kamp mod ungdomsarbejdsløshed

- Stipendier, lån, mentorordninger og sparring til unge entreprenører.
- Lærlingebonusser til små- og mellemstore virksomheder.
- Arbejdsmarkedsrettet kompetenceudvikling til unge.
- Styrkelse af de offentlige arbejdsformidlinger.
- Fokus på de unges karriereplanlægning som led i uddannelse.

Fremtidens Europa
EU har inviteret til debat
om vores fælles udfordringer

Oktober 2021

Folketingets EU-Oplysning
Christiansborg
DK-1240 København K
Tlf. +45 3337 3337
www.eu.dk
euopl@ft.dk

Facebook: FolketingetsEUO
Twitter: @EUoplysningen

ISBN: 978-87-7982-213-9

Gratis udgivelse

Illustrationer: Louise Sylvester
Layout: Monokrom
Tryk: Dystan Rosenberg

1. udgave, 1. oplag: 3.000 eksemplarer

Hvad er Europas største problemer?

EU har sat fremtiden til debat. Under overskriften "Konferencen om Europas Fremtid" skal borgere og politikere diskutere, om EU har de rette politikker og kompetencer til at løse tidens store udfordringer.

Konferencen løber frem til sommeren 2022

Der er debattmøder, borgerpaneler og en ny selvstændig forsamling med borgerrepræsentanter og medlemmer fra Europa-Parlamentet, Ministerrådet, Kommissionen samt fra alle nationale parlamenter. Forsamlingen skal indsamle og diskutere borgernes ønsker og forslag.

Deltag i debatten

Har du en ide, så kan du dele den på Kommissionens hjemmeside. Du kan også deltage i debatter rundt om i Danmark (og i resten af EU). Du kan finde en genvej til den debat, der er tættest på dig via linket her - og du kan selv komme med et forslag eller se, hvad andre diskuterer online.

→ eu.dk/fremtid

EU har stillet spørgsmålet: Hvad ønsker du af EU?

Folketingets EU-Oplysning præsenterer her en række problemstillinger fra den aktuelle debat, som kan være med til at gøre spørgsmålet mere konkret.

Folketingets EU-Oplysning er en politisk neutral oplysningstjeneste og en del af Folketingets administration.

Du kan ringe hverdage mellem kl. 10 og 14, hvor vi sidder klar til at svare på faktuelle spørgsmål om EU, eller du kan skrive til euopl@ft.dk.

